NAŠ TEDNIK

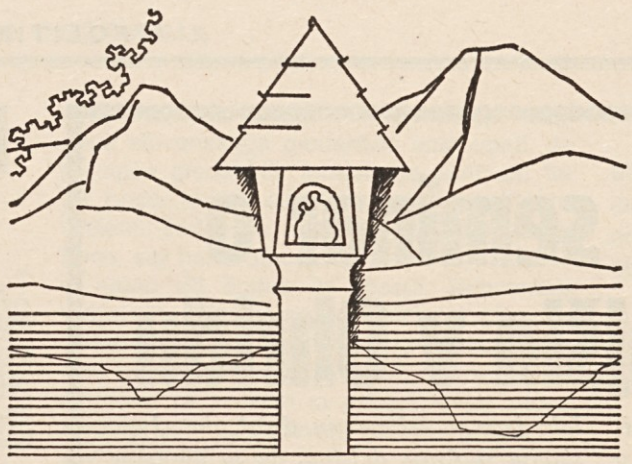

KULTURNO POLITIČNO GLASILO

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt P.b.b.

LETNIK XXVI / ŠTEVILKA 28 CELOVEC, DNE 11. JULIJA 1974 CENA 2.50 ŠILINGA

Deželna ustava ter malodušnost deželnih politikov

Poslanci koroškega deželnega zbora so pred nekaj dnevi sklenili novelo naše deželne ustave. V očeh vseh treh, v deželnem zboru zastopanih strank, je nova ustava velik uspeh za „koroško demokracijo". Ta ustava vsebuje zares marsikaj pozitivnega. Toda: na Slovence oziroma njihove pravice so zopet enkrat „pozabili" . . .

Pred nekaj dnevi so poslanci koroškega deželnega zbora sklenili reformo deželne ustave. Ustava sama prihaja iz leta 1930 in je kot takšna gotovo zrela za reformo. Koroški Slovenci vsekakor pozdravljamo tovrstno reformo. Pri tem pa moramo določno poudariti, da mora le-ta vsebovati pozitivne spremembe ter se ozirati na bistvena vprašanja koroške družbe.

Novela naše deželne ustave nedvomno vsebuje marsikaj pozitivnega. Tako na primer je po tej reformi možno ljudsko glasovanje (o potrebi po ljudskem glasovanju more edino le sklepati deželni zbor) ter tako imenovani „Volksbegehren" (za to je potrebno 15.000 podpisov volilnih upravičencev).

Koroška deželna ustava velja za vse Korošce. Torej tudi za koroške Slovence. Ker pa so nam v zvezni ustavi zajamčene narodnostne pravice, ki nikakor niso kaki privilegiji, temveč naj bi edinole zasigurale narodno enakopravnost na Koroškem, smo pričakovali, da se bodo tega reformatorji zavedali. To se pravi: dežela, v kateri živi narodnostna skupina in ki v očeh večinskega naroda ni kakšna ovira, bo manjšino ščitila ter jo v njenem boju za nadaljni obstoj podpirala. Z drugimi besedami: deželna ustava bi morala vsebovati člene, ki urejujejo pravni položaj koroških Slovencev.

Naši obe centralni organizaciji sta se tega zavedali ter predlagali predsedniku koroškega deželnega zbora, Tillianu, da naj bi bile v reformirani deželni ustavi posebno zajamčene pravice koroških Slovencev. Konkretno naj bi koroška ustava upoštevala slovenski uradni jezik ter da naj bi se slovenska kultura s strani merodajnih deželnih ustanov podpirala.

Na žalost moramo reči, da odgovorni za novo ustavo tega predloga obeh centralnih organizacij niso upoštevali. Koroške Slovence omenjajo edinole v enem samem stavku: „Die deutsche Sprache ist die Sprache der Gesetzgebung und — unbeschadet der der Minderheit ein bundesgesetzlich eingeräumten Rechte — die Sprache der Vollziehung des Landes Kärnten."

Pri takšnem početju nam preostane samo še tole vprašanje:

Ali je deželnim politikom tako malo vredna ustava ali pa smo jim koroški Slovenci malovredna narodnostna skupnost?

Koroška Cerkev: teorija in praksa

Nemško-slovenski koordinacijski odbor celovške škofije je pretekli ponedeljek priredil tiskovno konferenco, kjer sta njegova vodilna zastopnika dr. Valentin Inzko ter dr. Ernst Waldstein predstavila deloma dvojezično brošuro „Gemeinsames Kärnten - Skupna Koroška". S to dokumentacijo, ki se predvsem naslanja na leta 1972 sprejeto sinodalno predlogo o sožitju Slovencev in Nemcev, hoče koroška Cerkev informirati javnost o njenem stališču do našega vprašanja ter njenih dosedanjih ukrepov.

O stališču koroške (oziroma avstrijske) Cerkve do problematike koroških Slovencev ni treba posebno poročati. Sklepi sinode (o kateri smo obširno poročali) so pretežni večini naših bralcev dobro znani.

Glede praktičnih ukrepov po sinodi v zvezi s farnim življenjem na dvojezičnem ozemlju pa je stvar že nekoliko bolj komplicirana. Vzemimo samo primer volitev v farne odbore, ki naj bi laikom omogočile več soodločanja v farnem življenju. Marsikateri župnik ali prepričani kristjan nam bo lahko mirne duše pritrdil, da se pri tem preizkusnem kamnu za koroško Cerkev ter njene člane (slej kot prej) pojavljajo obsodbe vredni nemškonacionalistični nedostatki. Znano je, da tako imenovani „domovini zvesti krogi" organizirano vplivajo na te cerkvene volitve ter s tem prefunkcionirajo eno zgolj cerkveno zadevo v protislovensko politiko. To sta vsaj indirektno tudi priznala dr. Inzko ter dr. Waldstein; zadnji je s tem v zvezi poudaril, da je izmed vseh avstrijskih zveznih dežel volilna udeležba na Koroškem najvišja.

Nadaljnje omembe vredno dejstvo so številni napadi na našo duhovščino. O hajmatdinstovski orgiji v Dobrli vasi ter Feldnerjevih napadih na slovenske duhovnike smo že pisali. Prav tako smo registrirali razne letake, katerih avtorji so se „pozabili" podpisati; tarča teh „neznanih pisateljev" so med drugim prav tako naši duhovniki.

Nismo pa mogli registrirati **takojšnjega** ter **odločnega** odgovora s strani ordinariata na omenjene protislovenske napade.

Na vprašanje, kako misli koroška Cerkev ukrepati proti tovrstnim pojavom v južnokoroških farah, sta dr. Inzko ter dr. Waldstein soglasno menila: treba bo s prizadetimi govoriti.

Priznavamo hvalevredni odnos nekaterih cerkvenih predstavnikov do problematike koroških Slovencev. Kljub temu pa ostanemo upravičeno skeptični!

Po njih dejanjih jih boste spoznali!

V zadnjem NT smo prvič nudili strankinima predsednikoma SPÖ in ÖVP možnost, da izpovedo nekaj svojih misli k perečim problemom koroških Slovencev. Pričakovati je bilo, da bosta eden kot drugi iskala izgovore za svoje početje.

Predsednik koroške ÖVP, Herbert Bacher je že v začetku svojih izvajanj prišel navzkriž s trditvijo, da smo Slovenci na Koroškem enakopravni, kajti drznil se je vprašati, ali se moremo kulturno udejstvovati le na enem samem mestu; in to, četudi ve, da v Velikovcu ni na razpolago druge dvorane. Krivi smo „seveda" spet mi Slovenci sami. Na predstavi „Martina Krpana" pred leti je bilo menda slišati nekaj provokatoričnih izjav? Odkod pa jemlje Bacher vse te dokaze za svoje trditve? Ljudi, ki so bili pri tej prireditvi, gotovo ni vprašal, niti ni vprašal bivšega velikovškega župana Hospa. In če je, kakor sam trdi, govoril z Velikovčani, potem je to mogel storiti samo z nahujskanimi pretepači pred dvorano, ki so hrepeneli po lepi priložnosti za potenciranje svoje heimatdienstovske ideologije in mentalitete. **Kako podvržen je prav Bacher tej mentaliteti in ideologiji, dokazuje njegovo jasno stališče v zadnjem NT, ko se prav nič ni pozanimal za resnico, marveč je zatrobil v isti rog kot velikovški nacisti leta 1969, ki so bili prav gotovo idejni očetje podiralcev dvojezičnih napisov. Na podlagi tega razgovora z Bacherjem pa se je razblinila še zadnja trditev ÖVP, da se „protesti ljudi na južnem Koroškem" leta 1970 niso ravnali proti slovenski manjšini, marveč proti zakonu o dvojezičnih napisih, ki so ga sklenili socialisti proti opoziciji. Leta 1969 še ni bilo dvojezičnih napisov in tudi sedaj jih ni, samo Bacherjeva argumentacija je ostala in tudi njegovi izgovori.**

V tej luči gledano je lahko razumeti odgovore na nadaljna vprašanja. Na vprašanje o vodilnih pozicijah Slovencev v deželni upravi ni našel koga drugega kot dr. Dumpelnika, o katerem pa vsak ve, da še zdaleč nima vodilnega položaja. Verjetno pa je „pozabil" na neštete slučaje, ko se Slovenci potegujejo za taka mesta, jih pa ne dobijo enostavno zaradi tega ne, ker jih ne smejo dobiti, ker so pač Slovenci (v slučaju, da ima slab spomin, mu priporočamo za čtivo Naš tednik!). Težko je, to že, toda tudi Bacher bo moral spoznati, da so časi dokončno mimo, ko smo mogoče smatrali Slovenci vsako mesto v deželni upravi — tudi mesto učitelja ali sekretarke — za vodilno mesto . . .

Predsednik SPÖ in deželni glavar L. Wagner je seveda imel pri prvem vprašanju lažje, ker je župan, ki je podpisal diskriminatorič-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Nova publikacija o koroških Slovencih

Narodni svet koroških Slovencev ter Zveza slovenskih organizacij sta pretekli torek v okviru tiskovne konference predstavila dvojezično publikacijo „Slovenci na Koroškem — Die Slovenen in Kärnten". Publikacija vsebuje prispevke o sodobnih problemih koroških Slovencev kot so to vprašanja šolstva, dvojezičnih napisov, uradniškega ter sodnijskega jezika itd. Avtorji teh prispevkov so izključno mladi intelektualci in sicer dr. Avgust Malle, Zdravko Velik (študent prava na Dunaju), Avgust Brumnik (prav tako študent prava) ter študent slavistike in zgodovine, Teodor Domej. Brošura je opremljena tudi z raznimi kartami, ki nazorno prikažejo narodnostni razvoj južne Koroške v preteklih 130 letih. Prvi namen te brošure je, informirati (mednarodno) javnost o naših življenjskih problemih, hkrati pa ji dokazati, da ugotavljanje manjšine v katerikoli obliki ne moremo akceptirati.

Dr. Kirchschläger uradno novi predsednik Avstrije

DUNAJ. — V z rožami okrašeni stari sejni dvorani parlamenta je v ponedeljek zvezni predsednik dr. Rudolf Kirchschläger slovesno zaprisegel in postal s tem tudi uradno novi avstrijski državni poglavar. Kot prvi predsednik druge republike je dr. Kirchschläger k prisegi prvič po letu 1929 dodal stavek: „Tako mi Bog pomagaj".

Po zaprisegi je sledila na dunajskem Trgu herojev častna vojaška parada in položitev vencev v spomin na žrtve upora in na spomenik neznanega vojaka. Malo po 13. uri istega dne je zvezni kancler dr. Bruno Kresky odlikoval novega državnega poglavarja z „veliko zvezdo", znamenjem časti in oblasti za zasluge v prid republike Avstrije, to je tisto odlikovanje, ki pripada po zakonu zveznemu predsedniku.

Zaključen seminar o zaščiti manjšin v Ohridu

V ponedeljek je bil zadnji dan seminarja Organizacije združenih narodov o razvijanju in varstvu človekovih pravic narodnostnih, etničnih in drugih manjšin. Dvotedenska živahna razprava o obeh točkah dnevnega reda, in sicer o ukrepih za zagotovitev manjšinskih pravic na državni ravni in o regionalnem in svetovnem sodelovanju za napredek varstva narodnostnih skupnosti. V ponedeljek so sprejeli tudi poročilo glavnemu tajniku Združenih narodov.

Kot je predsednik komisije za mednarodne odnose in sodelovanje Socialistične zveze delovnega ljudstva Jugoslavije Dimče Belovski dejal, je bila vseskozi živahna razprava usmerjena h konstruktivni izmenjavi mnenj in izkušenj.

Na seminarju so se tu in tam pojavili polemični in celo občemu duhu in namenu zasedanja in njegovim ciljem nasprotni glasovi, vendar je treba ugotoviti, da stališča, kakršna je izrazil bolgarski, avstrijski in italijanski delegat, niso bila deležna odobravanja.

Bolgarski predstavnik Bahnev je namreč v nasprotju s smotri seminarja izkoristil razlago jugoslovanskih udeležencev o načelih jugoslovanske zunanje politike ter o izkušnjah glede zaščite manjšin sprožil vrsto vprašanj, ki posegajo tudi na področje jugoslovansko-bolgarskih odnosov. Bahnev je dejal, da v Bolgariji makedonske manjšine ni. (S tem je odgovoril na Devetakovo navajanje, da živi v Bolgariji, Grčiji in Albaniji makedonska narodna skupnost.)

Silvo Devetak, ki se v svojih izvajanjih ni spuščal v oceno makedonske manjšine v teh treh imenovanih deželah, je v nadaljevanju dejal, da »Jugoslavija spoštuje dejstvo, da so manjšine v političnem smislu integralni del države, kjer živijo, v etničnem smislu pa pripadajo narodu, ki v večini primerov živi v lastni državni politični organizaciji. Položaja in pravic manjšine ni v nobenem primeru mogoče reševati s spreminjanjem meja, pač pa z doslednim uresničevanjem mednarodno določenih pravic ter s pospeševanjem položaja manjšin z notranjimi ukrepi« — je dobesedno rekel Devetak. Ko je nato orisal dosedanje izkušnje Jugoslavije za zaščito manjšin v sosednih deželah, ne da bi se pri tem spuščal v specifične omembe te ali one dežele, je nadaljeval:

»V Jugoslaviji smo prepričani, da pozitivna manjšinska politika krepi sodelovanje, trdnost in mir na svetu. Kakršno koli podcenjevanje tega dejstva pa lahko povzroči politična trenja.«

Kot omenjamo zgoraj, stališča bolgarskega zastopnika in že zadnjič objavljena stališča predstavnikov Italije in Avstrije v Našem tedniku, niso žela odobravanja.

K takim in podobnim stališčem, se je oglasil Marinko Grujić, član hrvaške partije. Pozdravil je izjavo madžarskega delegata Ivana Berende, ki je izrazil željo, v duhu nedavne izjave jugoslovanskega predsednika Tita in madžarskega predsednika Kadarja, da bi s skupnimi napori omogočili napredek madžarske manjšine v Jugoslavjii in delov jugoslovanskih narodov na Madžarskem. Potem pa je Marinko Grujić izrazil upanje, da bo Avstrija izpolnila vse prevzete obveznosti do slovenske in hrvaške narodnostne skupnosti.

Nixonove izjave po Moskovskem obisku

Richard Nixon se je po enotedenskem obisku v Sovjetski zvezi in dolgotrajnih razgovorih z vodjo sovjetske partije Brežnjevom vrnil v domovino, kjer bo očitno skušal na najboljši način izkoristiti odjek tega potovanja in ustreznih sporazumov.

Ni torej naključje, če je Nixon določil svoj povratek iz Sovjetske zveze na 4. julij, ameriški državni praznik in da je bil v svoji izjavi za vse tri ameriške televizije do skrajnosti triumfalističen.

Pot pomirjenja med Združenimi državami Amerike in Sovjetsko zvezo, je dejal Nixon, je možna, ker so ZDA močne in ker se v Evropi krepi in obnavlja vloga NATO (Atlantske zveze).

Nixon je govoril o novih sporazumih, ki določajo stalno posvetovanje med velesilama.

Nixon se je nato skliceval na uspehe, ki jih je doživel na Bližnjem vzhodu in zaključil z mislijo, da bodo Združene države Amerike storile svojo dolžnost za uspešen zaključek pogajanj o krčenju vojaških potencialov velesil.

Medtem v prestolnicah zahodnoevropskih držav in Japonske ocenjujejo rezultate Nixonovega potovanja. Iz zaključnega sporočila, ki ga je Nixon skupaj z Brežnjevom podpisal na koncu obiska, je razvidno, da so rezultati pogovorov razmeroma pičli. Glede omejevanja strateške oborožitve očitno se sogovornika nista sporazumela, ker se le sklicujeta na petletni sporazum (podpisan leta 1972) in omenjata možnost, da prihodnji sporazum podpisan čez eno leto in bo veljal 10 let.

Glede podzemeljskih jedrskih poskusov so se sporazumeli, da ne smejo presegati moči 50 kiloton. Sporazum bo začel veljati čez dve leti.

Glede mednarodne konference o razorožitvi in konference o varnosti v Evropi izražata velesili upanje, da se bosta uspešno zaključili.

Enako menita o dunajskih pogovorih za skrčenje vojaških sil v srednji Evropi. Glede Bližnjega vzhoda menita, da je za dosego miru na tem koncu sveta nujno spoštovanje resolucije Združenih narodov o umiku z zasedenih ozemelj ter spoštovanje interesov vseh tamkajšnjih ljudstev, vključno palestinskega. Združene države Amerike in Sovjetska zveza, ki sta sopredsednici mirovne konference v Ženevi o Bližnjem vzhodu, se obvezujeta za čimprejšnji sklic zasedanja te konference.

ZAPRLI TITOVO CESTO V LJUBLJANI

Osrednjo ljubljansko prometnico — Titovo cesto, po kateri dnevno poprečno vozi 20 tisoč motornih vozil, so v ponedeljek, 8. julija, za štiri mesece zaprli za vsakršen promet. Na Ajdovščini (med kavarno Evropa, gostilno Figovec in Metalko) bodo uredili podzemni prehod za pešce in zgradili kolektor, zato bo skozi najožje ljubljansko središče onemogočen prehod tako motornim vozilom kot pešcem. Na tiskovni konferenci so zagotovili, da bodo poskrbeli za ustrezne obvozne ceste in pešpoti.

Po kratkem predahu (v katerem bodo zaradi rekonstrukcije zaprli Resljevo cesto, obvoznico za tovorni promet) bodo jeseni za šest mesecev Titovo cesto ponovno zaprli, to pot pri Bavarskem dvoru.

Bivši admiral izstopil iz neofašističnega gibanja

Že delj časa so v rimskih političnih krogih šušljali, da namerava predsednik neofašističnega gibanja MSI Birindelli, odstopiti. To je bivši admiral v torek tudi storil ter o tem obvestil glavnega neofašističnega voditelja Almiranteja v dolgem pismu. V tem tudi pravi, da pri vodstvu stranke, pravzaprav koalicije med neofašisti in monarhisti, niso dovolj upoštevali njegovih predlogov. Birindelli, o katerem gre glas, da je zelo ambiciozen, se je pridružil Almiranteju leta 1971 ter je pri volitvah leta 1972 tudi kandidiral na listi MSI. Almirante je računal, da bo z njegovim pristopom lahko bolj prepričljivo legaliziral položaj svoje stranke, ki ji je že večkrat grozil razpust na podlagi Scelbovega zakona, ki prepoveduje obnovitev fašistične stranke. Voditelj monarhistov Covelli je bil sicer proti združitvi z neofašisti.

Pismi bralcev:

Abschied von der Wissenschaft?

Vor mir liegt die neueste Nummer (Juni d. J.) des **Offiziellen Organs der Österreichischen Liga für Menschenrechte Das Menschenrecht.** Auf Seite 11 findet sich eine Auseinandersetzung des bekannten Völkerrechtlers Prof. Theodor Veiter mit einer Buchbesprechung Dr. Neumanns, des Landesarchivdirektors von Kärnten.

Eingeweihte werden Neumann kennen und Einschlägiges erwartet haben, für Dr. Veiter war die Lektüre des Neumann-Elaborates, welches sich sehr schön in Wort und Ton ins Kärntner Einmaleins fügt, offensichtlich ein schwerer Schock. Anders ist es nicht begreiflich, daß Dr. Veiter seine Besprechung nicht in der Kärntner Kleinen Zeitung, deren reger Korrespondent er ohnehin ist, veröffentlicht, sondern im Organ des LfMR, welches nur einen engen Kreis von „Menschenrechtfreunden" erreicht. Die Kleine Zeitung würde eher die Adressaten der „Schmähschrift" von Neumann erreichen, ist sie doch meines Wissens gleich in mehreren einschlägigen Kärntner Zeitungen veröffentlicht worden.

Ich bitte Sie, Veiters Artikel in Ihrer Zeitung zu veröffentlichen und würde mich sehr freuen, wenn Dr. Veiter meine Anregung zum Abdruck in der Kleinen Zeitung annehmen könnte.

kafra, Rosegg/Rožek

In der bisher angesehenen historischen **„Zeitschrift für geschichtliche Landeskunde von Kärnten, Carinthia I"** (herausgegeben vom Geschichtsverein für Kärnten; dies mit Landesbeihilfe und somit auch Steuergeldern des slowenischen Bevölkerungsteils) ist im **163. Jahrgang/1973 (Klagenfurt 1974)** eine Buchbesprechung enthalten, die ihrerseits einer Rezension bedürftig erscheint. Es handelt sich um die Schrift von Otto Kronsteiner über **„Die slowenischen Namen Kärntens in Geschichte und Gegenwart"** (Verlag der Österreichischen Gesellschaft für Namenforschung", A-1010 Wien, Liebigg. 5, 1974; 55 Seiten, brosch., S 30.—).

Da der neue Leiter von „Carinthia I", Dr. Wilhelm Neumann (vom früheren Landeshauptmann H. Sima gegen viele Widerstände als Landesarchivdirektor eingesetzt) slowenisch nicht genügend beherrscht, hat er die Besprechung in zwei Teile gegliedert: einen solchen, den er selbst aus rein volkspolitischer Sicht verfaßt hat, und einen zweiten, den er durch den im Landesarchiv tätigen Sprachslowenen Dr. Alfred Ogris (der wohl zum Bereich der sich subjektiv als „Windische" bezeichnenden Kärntnern zählt) in sprachwissenschaftlicher Richtung verfassen ließ. Letzterer lehnt zwar die Schrift Kronsteiners auch ab, was allerdings etwas verspätet geschieht. Ogris war nämlich beim Vortrag von Kronsteiner in der „Österreichischen Gesellschaft für Namensforschung" in Wien (dessen Textwiedergabe die Schrift darstellt) zugegen, ohne in der Diskussion irgendein ablehnendes Wort zu äußern. Es ist unschwer zu erraten, warum er diese Ablehnung nun jetzt vornimmt. Sie geschieht aber in einer Weise, die sich durchaus auf wissenschaftlichem Boden bewegt und von persönlichen Kränkungen fernhält.

Ganz anders Neumann in seinem politischen Rezensionsteil. Er beschuldigt Kronsteiner, der Assistent und Lehrer für Slowenistik an der Universität Wien (Institut für slawische Philologie) ist und aus Oberösterreich stammt, des Plagiats mit der Behauptung, er habe sich mit dem geistigen Eigentum eines zur Zeit schwer krank darniederliegenden Kärntner Wissenschaftlers (Eberhard Kranzmayer) geschmückt, dessen Ortsnamenbuch ausgeschlachtet, ohne ihn zu zitieren, er habe nebulose Vorstellungen von Landesarchiven, er wolle das Parkinson'sche Gesetz propagieren, weil er ein „Bundesamt für Namennormung" vorschlage und sei im übrigen ein „Wald- und Wiesendoktor".

Man muß sich nun fragen, warum Dr. Neumann den bisher im Kärntner Volksgruppenkampf nie hervorgetretenen jungen Wiener Wissenschaftler derart angreift, daß man geradezu von einer „Schmähschrift" sprechen kann. Der Grund liegt offenbar darin, und Neumann erklärt es auch, daß Kronsteiner (zu dessen linguistischen Thesen hier nicht Stellung genommen sei, weil das natürlich nur Linguisten befugtermaßen tun können) in seiner sorgsam verfaßten Schrift die vom Kärntner Landesarchiv (vor zwei Jahren anläßlich der Erlassung des Kärntner Ortstafelgesetzes) vorgeschlagenen und dann vom Bundeskanzleramt (leider ohne nähere Prüfung in einen Erlaß umgegossenen slowenischen Namen für die im Gesetz nur in Deutsch enthaltenen Ortsnamen als zu erheblichem Teil willkürlich geformt erklärt, wobei von slowenischer Seite nachhaltige Kritik und Ablehnung geäußert worden sei.

Obwohl Kronsteiner sich mit der Minderheitenfrage in Kärnten als solcher gar nicht befaßte (was er als Mitglied der „Studienkommission für die Probleme der slowenischen Volksgruppe in Kärnten" beim Bundeskanzleramt sicher hätte tun können), greift Neumann ihn in unqualifizierbarer Weise nur deshalb an, weil er offenbar in die Sachkunde des Kärntner Landesarchivs in Slowenenfragen unter der heutigen Leitung Zweifel setzt. Auch dürfte es wohl bis zum Landesarchiv durchgesickert sein, daß Kronsteiner zusammen mit dem zweiten Slawisten in der „Ortstafelkommission" (Prof. Issatschenko von der Klagenfurter Bildungshochschule) feststellte, daß es keine „windische Sprache" gibt. (Das veranlaßte dann den Obmann des „Bundes der Windischen", Dr. V. Einspieler, der als ÖVP-Vertreter der Kommission angehört), sich dieser wissenschaftlichen Erkenntnis zu beugen, ohne bei Dr. Neumann um Genehmigung rückzufragen, so daß die Kommission in dieser Frage zu einer einheitlichen Meinung gelangt ist).

Neumann zieht ganz allgemein die fachliche Zuständigkeit Kronsteiners in Zweifel und meint dann mit wohl nicht überbietbarer Überheblichkeit, daß ein wissenschaftlicher Beamter eines Landesarchivs (gemeint er selbst und sein Mitarbeiter Ogris) für sein Forschungsgebiet dem Ordinarius einer Universität gleichrangig gegenüberstehe. Da Kronsteiner kein Ordinarius, ja noch nicht einmal Universitätsprofessor ist, ist klar zu ersehen, was Dr. Neumann, der sich in den Rang eines „Ordinarius" aufschwingt, von ihm hält.

Im gleichen Band von „Carinthia I" kanzelt Dr. Neumann u. a. auch den Salzburger Universitätsassistenten Dr. Hans Haas wegen dessen im Wiener „Neuen Forum" schon 1972 erschienenen Artikels **„Der Kärntner Abwehrkampf — eine Geschichtsfälschung"** erneut unter dem Titel **„Pseudowissenschaft um den Kärntner Abwehrkampf"** ab und meint, was Haas (zum Fall Radkersburg) schreibe, würde reichen, „um die Proseminararbeit eines Erstsemestristen mit Nichtgenügend zu klassifizieren". Hier sei nicht untersucht, ob die Studie von Haas einer historisch-wissenschaftlichen Kritik standhält oder nicht (Univ.-Prof. Dr. Ludwig Jedlicka, der Fachmann ist, hat sie positiv beurteilt); es ist nur tief bedauerlich, daß ein Landesarchivdirektor, also ein einem Ordinarius an einer Universität gleichrangiger Wissenschaftler (wie er meint), nicht bereit ist, den ansonsten im wissenschaftlichen Bereich üblichen Ton („suaviter in modo, fortiter in re") zu gebrauchen. Daß sich „Carinthia I" je auf ein solches Niveau herabbegeben könnte, hat man zu Zeiten etwa von Gotbert Moro wohl für unvorstellbar gehalten. In der „Ära Neumann" ist aber alles möglich. Kärntens Minderheitenproblem wird auf solche Weise leider nur noch mehr verschärft. Vermutlich ist es schon heute durch extreme Scharfmacher auf beiden Seiten unlösbar geworden.

Theodor Veiter

V obrambo Stalnega slovenskega gledališča v Trstu

Poročali smo že na kratko v zadnji številki našega lista o kritičnem položaju Stalnega slovenskega gledališča v Trstu. Da pa bi ves slovenski kulturni svet in vsa italijanska javnost spoznala težak položaj te slovenske kulturne ustanove v Italiji, je uprava in osebje Stalnega slovenskega gledališča v Trstu v Kulturnem domu priredilo v navzočnosti svojega zvestega občinstva protestno zborovanje, na katerem je prof. Josip Tavčar označil resnično dramo tržaškega slovenskega gledališča takole:

„Če nam v najkrajšem času ne pride kaka pomoč, se bo naša dejavnost vdrugič prekinila po letu 1874, ko se je v Trstu ustanovilo Dramatično društvo. Prvič so jo leta 1920 nasilno ustavili fašisti s požigom Narodnega doma, drugič pa jo bo ustavila hladna, birokratska neprizadetost ministrstva za turizem in prireditve, ki s fašisti najbrž nima nobenega opravka, a mu je naš obstoj vseeno trn v peti in se izmika reševanju našega položaja, češ da gre za manjšinske zadeve, pri katerih ima končno besedo le ministrstvo za zunanje zadeve. In prav to nas najbolj boli. To, da se danes tudi kulturna dejstva politično strumentalizirajo in to, da nas italijanska vlada po tridesetih letih od konca vojne še vedno ima za drugorazredne državljane, ki imajo svoje pravice pogojene v vedno spreminjajočem se vzdušju mednarodne politike."

Zborovanje je začel predsednik upravnega sveta SSG prof. Josip Tavčar, nakar so člani SSG Adrijan Rustja, Zlata Rodoškova, Mira Sardočeva, Bogdana Bratuževa in Silvij Kobal prebrali nekaj misli in ugotovitev, ki so jih o našem tržaškem slovenskem gledališču izrekli ali zapisali ob njegovi obnovitvi leta 1945 in kasneje sedaj že pokojni slovenski kulturni duhovi ali povojni upravitelj SSG: pisatelj France Bevk, pesnik Oton Župančič, Ferdo Delak, dr. Andrej Budal in prof. Rado Rauber.

Nato je prof. Josip Tavčar še med drugim dejal: „Ne moremo in ne smemo pristati na to, da se naše državljanske pravice teptajo. Bili smo potrpežljivi, verjeli smo obljubam v skladu z našo staro in pošteno slovensko vzgojo. Skušali smo razumeti objektivne in subjektivne težave tistih, ki nam režejo kruh. Sodelovali smo pri vseh akcijah italijanskih kolegov. Pridobili smo si simpatije, spoštovanje, zaupanje in naklonjenost vseh tistih, s katerimi smo v teh zadnjih tridesetih letih prišli v stik. Toda vse to je bilo premalo, kot je bilo premalo to, da smo izpolnili vse obveznosti, ki nam jih je nalagal status stalnega gledališča. Pridnost, poštenost, skromnost, požrtvovalnost, prizadevanje in zavidljivi umetniški dosežki so značilnosti, ki jih odgovorni činitelji v Rimu, kot vse kaže, ne cenijo mnogo. Zato smo se odločili, da končno povemo jasno besedo o položaju, v katerega smo, ne po naši krivdi, zašli in ki nas sili, da zapremo gledališče. Prišel je namreč skrajni čas, da kot upravni svet ločimo naše odgovornosti od odgovornosti ministrstva za turizem in prireditve in primerno poudarimo naš sklep."

Prof. Tavčar je zaključil svoj govor z apelom na vso slovensko in italijansko javnost, na vse slovenske in italijanske kulturnike, na vse politične stranke ustavnega loka in na vse prijatelje slovenskega gledališča na Tržaškem, Goriškem in v Beneški Sloveniji in jih zaprosil za pomoč. Še posebej pa je apeliral na italijansko vlado in jo rotil, naj ne dopusti, da bi italijanska demokratična država zadala našemu gledališkemu življenju še hujši udarec od tistega, ki mu ga je leta 1920 s požigom Narodnega doma zadal fašizem.

*

Križev pot Slovenskega gledališča s povratkom Italije v Trst je nazorno prikazal ravnatelj SSG dr. Filibert Benedetič z naštevanjem neuslišanih prošenj in vlog za ureditev pravnega in ekonomskega položaja gledališča.

V imenu članov tehničnega, administrativnega in umetniškega kolektiva SSG je spregovoril igralec Jožko Lukeš, ki je takole zaključil svoje besede: „Po publiciziji oziroma ustanovitvi konzorcija Stalnega slovenskega gledališča smo upali, da bo naše gledališče lahkotneje zadihalo ter da bodo tudi prejemki in stalnost članov urejeni. Toda vse je bilo izpolnjeno le deloma, saj naše gledališče že nekaj časa živi samo od obljub in posojil. Subvencije krajevnih ustanov so bile sicer v glavnem redno izplačane in tu gre tem ustanovam tudi naša zahvala, minimalnih subvencij ministrstva za turizem in prireditve pa zaradi birokratskih zavlačevanj nismo prejeli že štiri leta.

Ne moremo razumeti te diskriminacije, katere žrtev je naša ustanova, ki je naredlia vse, da bi postala kulturni most med dvema tu živečima narodoma, most med dvema sosednima državama, saj smo v tolikih letih našega dela posredovali številna italijanska dramska dela.

Mar bo naše gledališče, kljub svoji gledališki dejavnosti, ki jo opravlja na Tržaškem, Goriškem, v Beneški Sloveniji, na Koroškem in širom po Sloveniji in Jugoslaviji, pa tudi kot oblikovalec mnogih radijskih in televizijskih iger, moralo zapreti svoja vrata in prenehati z delom samo zato, ker italijanske odgovorne oblasti ne izpolnjujejo svojih obveznosti ter se izmikajo priznanju stalnosti našega gledališča?

Od naše skupne borbe je odvisno — je zaključil Lukeš — ali se bomo še lahko srečavali kot igralci in gledalci na naših predstavah, od naše vztrajnosti in upornosti bo odvisno, ali bo naše gledališče še živelo, ali pa bo po tolikih letih trdega dela ter požrtvovalnosti nas gledaliških delavcev — utihnilo!

V tem težkem položaju je Stalno slovensko gledališče v Trstu prejelo na desetine solidarnostnih pisem brzojavk in izjav.

Slovensko prosvetno društvo „Trta" v Žitari vasi vljudno vabi vas in vašo družino, posebno pa vaše goste, ki se pri vas mudijo na letnem dopustu, na

VEČER SLOVENSKE PESMI IN FOLKLORE

ki bo v nedeljo, 14. julija 1974, s pričetkom ob 20.30 pri Rutarju v Žitari vasi.

Sodelujejo: Moški pevski zbor SPD „Trta" v Žitari vasi — Mešani in moški pevski zbor ter folklorna skupina SPD „Zarja" v Železni Kapli.

Ljubitelji lepe pesmi in plesa še enkrat prisrčno vabljeni! Odbor

SVETINOVA RAZSTAVA V PORTOROŽU

Ob državnem prazniku Dneva borca so v foyerju Avditorija v Portorožu v Jugoslaviji odprli kiparsko razstavo znanega partizanskega pisatelja Toneta Svetine na temo „Nasilje in odpor". Tone Svetina je razstavil 38 svojih kovinskih skulptur, izdelanih iz ostankov orožja in razstreljenih granat. Ob tej priložnosti so izdali umetniški katalog, za katerega je posnetke Svetovnih skulptur izdelal umetniški fotograf Jože Kolša.

Darujte za tiskovni sklad!

Pri Božjem grobu so proslavili 100-letnico obstoja ljudske šole

V nedeljo, 30. junija, so v lepem dopoldnevu zagrmeli topiči in s humškega hriba oznanjali, da bo tam pomembna slovesnost. Stoletnica ustanovitve šole na Humcu — poleg cerkve Božjega groba.

Od blizu in daleč so se zbirali častni gostje: zastopniki oblasti, bivši učitelji in bivši učenci, sedanji šolarji in domače verno ljudstvo, da se udeležijo slovesne službe božje, s katero se je proslava začela. Mestni župnik Kulmež je službo božjo lepo oblikoval, šolski otroci in verniki pa so zbrano sodelovali. Lepo so peli ljudsko petje in odgovarjali duhovniku v slovenskem jeziku. Tudi nemški „Vater unser" se je precej posrečil, ostalo odgovarjanje pa manj.

Po zahvalni pesmi v obeh deželnih jezikih, so vsi pohiteli mimo stare „šole na hribčku" k novi šoli ob vznožju hriba, kjer je bil v senci dreves pripravljen oder za nastope in sedeži za poslušalce. Prostor je bil ozvočen.

Otroci so s pesmijo pozdravili, nakar je še šolski ravnatelj Vauti v obeh jezikih pozdravil vse navzoče, posebej pa še zastopnika deželnega glavarja, predsednika deželnega šolskega sveta, deželnega poslanca Guttenbrunnerja, deželnega šolskega nadzornika Lacha, okrajnegla šolskega nadzornika za dvojezične šole Rudija Vouka, šolskega nadzornika za okraj Velikovec vladnega svetnika Mairiča, okrajnega glavarja dvornega svetnika Wagnerja, pliberškega glavarja župana Moryja, bivša župana Kumra in Krofa in višjega šolskega svetnika Weitzerja, ki je enako kot Guttenbrunner učil nekoč v šoli na Humcu.

Vrstile so se spet pesmi, slovenske in nemške in godba s flavtami. Vodili sta učiteljici Terezija Kapun in Marija Ojcl. Slišali smo več deklamacij, eno zelo lepo, od Milke Hartmanove, ki jo je spesnila nalašč za to proslavo. Vsi deklamatorji so dobro znali in občuteno povedali.

Nato sta dva blaška šolarja, Črčejev in Malejev, brala po nemško iz šolske kronike. (To kroniko v nadaljevanju prinašamo v slovenskem jeziku na drugem mestu).

Ko je častital šoli pliberški župan Mory in je zagotovil nadaljno naklonjenost občini. Okrajni glavar se je v govoru o šolski proslavi pohvalno izrazil. Vseh 28 let, kar on uraduje v Velikovcu, še podobne proslave ni doživel. Nastop mladine mu je bil zelo všeč. Nato je nastopil slavnostni govornik, predsednik **Guttenbrunner.** Orisal je razvoj in potrebo izobrazbe v zadnjih 100 letih in dejal, da je bomo potrebovali vedno bolj v industrijski družbi in pričenjajoči se atomski dobi. Človek bo vedno manj delal s telesno silo, temveč vedno več z umom. Zato je dobra podlaga izobrazbe v ljudski šoli tako važna.

Proti koncu je nastopil še visokošolec Jozej Nachbar, ki študira na univerzi v Celovcu in se v imenu nekdanjih učencev zahvalil šoli, da je mnoge rojake usposobila za nadaljnji študij na gimnazijah, slovenskih in nemških. Dala jim je dobro podlago v obeh deželnih jezikih, da so mogli postati med nami učitelji, duhovniki in profesorji. Učila jih je dobrega sožitja med narodoma v deželi, ki je nam Koroščem tako potrebno. Dosegljivo pa je le z boljšim medsebojnim spoznavanjem.

Proslavo so zaključili s prvo kitico koroške himne: Dort wo Tirol . . . , ki je sicer prevedena v slovenščino, a je do sedaj še ne znajo ne otroci in ne odrasli.

Sledil je še ogled ženskih ročnih del, ki so bila zelo čedna. Nato je občina povabila častne goste na skupno kosilo v gostilno pri Žiplnu. Po obedu so šli gostje gledat še Werner Bergovo galerijo, njegovo jubilejno posebno razstavo in likovno razstavo Slovenskega prosvetnega društva Edinost v bližnji Pliberk.

Vodstvu šole in vsem sodelavcem je treba za prireditev te lepe proslave izreči pohvalo in zahvalo.

Kip Ivana Trinka v Gorici

Pred kratkim so na slovenski srednji šoli v Gorici odkrili doprsni kip buditelju beneških Slovencev in borcu za pravico in resnico pesniku in pisatelju Ivanu Trinku, po katerem je poimenovana ta slovenska šola. Lepe slovesnosti so se udeležili poleg predstavnikov krajevnih oblasti, tudi sedanji in nekdanji profesorji in dijaki šole. Prisoten je bil tudi kipar Božo Pengov iz Ljubljane, ki je izdelal kip, ki so ga postavili v vežo I. nadstropja šole.

V imenu šole je pozdravila prisotne ravnateljica prof. Rožica Simčič-Lojk in poudarila, da hoče šola in vsa slovenska javnost na Goriškem s postavitvijo kipa Ivana Trinka počastiti spomin velikega beneškega in slovenskega sina, čigar ime nosi tudi šola. Za njo so dijaki podali nekaj podatkov iz življenja in dela Ivana Trinka, ki je bil vzor tudi za goriške Slovence. Prof. Rado Bednarik je v svojem govoru nanizal nekaj svojih spominov na velikega beneškega buditelja, ki mu je bil njegov osebni prijatelj.

Lepo svečanost so popestrili z nastopom dijaškega pevskega zbora, ki je pod vodstvom prof. Stanka Jericija lepo zapel več pesmi, dijaki pa so recitirali Trinkove in pesmi drugih primorskih pesnikov.

Likovna razstava v Pliberku je lepo uspela

Na pliberškem žegnanju je domače kulturno društvo (Slovensko prosvetno društvo „Edinost") odprlo v Schwarzlnovi dvorani edinstveno likovno razstavo. Pokazalo nam je izdelke domačih umetnikov Franca Hanina, Ernsta Arbeitsteina in Valentina Mišica.

Ko smo vstopili v dvorano, nam je pogled obvisel na več metrov dolgi in široki sliki naše gore Pece. Naslikal jo je slikar-samouk VALENTIN MIŠIC. Pod goro pa je bilo postavljeno vse polno lepih cerkvic. Ko smo bolje pogledali, smo spoznali našo farno cerkev sv. Petra in Pavla ter zapored vse podružniške cerkve naše fare. Na višjem podstavku je kraljevala cerkev sv. Marjete v Borštu ali v Šmarjeti, na desni tri cerkve v Trojnih Libučah, na levi pa cerkve dol po Reci: Nonča vas, Božji grob in Dob s svojim lesenim zvonikom. Vse cerkve so bile resničnim zelo podobne in narejene v merilu 1:20. Naredil in poslikal jih je Lipejev oče FRANC HANIN. Razstavil je tudi svojo rojstno hišo, ki je stala Pod goro v fari Ruda in tudi hišo na vrhu Komelja, kamor se je bil kot mladenič priženil. Videli smo še cesarsko kraljevi mlin in še nek drug mlin, katerih kolesa so se krepko vrtela, če si pritisnil na gumb. Zvonjenje vseh cerkva je bilo posneto na trak. Po želji so vključili rekorderje, in donelo je po dvorani, kot bi povsod po fari poldne zvonili. Humška cerkev je imela posneto tudi svojo zgodovino, kot smo jo slišali svoj čas v radiu. Na željo smo lahko slišali o pridnosti naših prednikov, ki so gradili to veličastno cerkev Božjega groba in o nasprotovanju vladajočih, da bi tam nastala lastna fara. Razstavljenih je bilo še nekaj kapelic in križev ter kmečkih hiš. Tudi pročelje najstarejše hiše v Pliberku — Kronwirtove — smo občudovali.

Vsak obiskovalec je hvalil lepoto razstavljenih modelov in občudoval delavnost in vztrajnost Lipejevega očeta.

Poleg hiš in cerkva so stali v mali obliki naši koroški kolovrati, katere izdeluje JANEZ TOMAŽ, pd. Črepenjak na Borovju. Poletni gostje jih radi kupujejo kot spominek na svoje bivanje med nami.

Ob straneh dvorane je kazal svoje slike znani Pliberčan ERNST ARBEITSTEIN, ki je znan umetnik, saj slika že od svojih gimnazijskih let in je razstavljal na več razstavah v tu- in inozemstvu. Prejel je že državno nagrado za sliko »Kolo«. Tudi njegove slike so ljudje občudovali in jih nekaj odkupili.

Pri otvoritvi je zbrane goste lepo pozdravil predsednik društva Jožko Koncilija, nato je Mirko Kumer v obeh deželnih jezikih predstavil umetnike in njih dela. Sodelovali so tudi pevci iz Prevalj, Koroški kvintet, pod vodstvom Albina Kranjca. Občuteno so nam zapeli nekaj lepih pesmi.

Razstava je bila odprta tri dni. Obiskalo jo je do tisoč ljudi. Pravijo, da jo bodo prenesli še v tujsko prometni kraj ob Klopinjskem jezeru. Prirediteljem k uspehu čestitamo.

OB ROBU POVEDANO:

Korak nazaj!

„Die deutsche Sprache ist die Sprache der Gesetzgebung und — unbeschadet der der Minderheit bundesgesetzlich eingeräumten Rechte — die Sprache der Vollziehung des Landes Kärnten."

Tako se glasi člen 4 nove koroške deželne ustave, ki so jo gospodje deželni poslanci že odobrili. Kdor je kdajkoli mislil, da se bo kaj spremenilo na boljše, se je torej znova zmotil. Prav se mu godi!

Nikjer v novi deželni ustavi ni govora o Slovencih. Tudi v tem členu ne. Kakšna „Minderheit"? Minderwertig? Ali je to verska ali rasna ali stanovska ali ne vem kakšna še, morda je to celo kaka narodna manjšina. In katera?

Postali smo torej Slovenci že „nedotakljivi", tudi v Indiji jih poznajo. Vse torej je tajč! „Manjšini" so torej samo privolili (einräumen) nekaj pravic. Strogo gledano — po črki in duhu nove ustave — ji torej te pravice niti ne pristojijo. Naravni zakon so torej pognali, oklenili so se — saj je to že stara navada pri njih — strogega pozitivizma v zakonodaji.

Rajna cesarska Avstrija — šla je pot, ki jo je zaslužila — je bila kljub vsemu še mnogo bolj napredna kot naša tako neskončno demokratična republika Avstrija, prenapolnjena z enakopravnostjo. Na mednarodnih shodih se bahajo, kako vzorno je vse urejeno. Slovenci da imajo itak vse, celo več, kot jim pristoja.

A resnica se je znova pokazala v tem kratkem členu 4, v teh pičlih 23 besedah. A teh 23 besed pove mnogo več kot vsi drugi členi skupaj.

ježek

Pismo bralca:

„SO KEIN ABBAU VON RESENTIMENTS UND GEGENSEITIGEM MISSTRAUEN MÖGLICH!"

D. Aistleitner antwortet Fräulein Lirzer auf ihren Artikel „Kärntnerische Urangst" in der KTZ vom 28. 6. 1974 und stellt u. a. die Frage an Lirzer, ob sie den jungen Leuten das Recht absprechen will, als „Traditions"-träger in üblichen „Kriegervereinen" das Erbe der Väter hochzuhalten und zu pflegen. Wir sollten uns aber, gerade was Kärnten betrifft, nicht naiv geben, Herr oder Frau (?) Aistleitner.

1. Traditionsträgerbewegungen, sind so oder so ein gewaltiger Hemmschuh, in den Bemühungen, alte Vorurteile und Gegensätze abzubauen, eben deshalb, weil sie bestehen, um die Zwietracht vergangener Generationen zu huldigen und zu glorifizieren.

2. Weiß jeder in diesem Land, auch jene, die es nicht wissen wollen, daß das Ausfüllen der immer größer werdenden Lücken in der alten Garde, vor allem den Grund hat, das unfruchtbare politische Geplänkel eines KHD von Ewigkeit zu Ewigkeit fortführen zu können. Ich glaube es kann nämlich keiner ernsthaft behaupten, daß z. B. das, was in Eberndorf gesagt wurde, der Entspannung im Lande dient, dem Versuch, neue Brücken über eine Schlucht zu schlagen, da Kärntner Deutsche, dort Kärntner Slowenen.

3. Man soll auch nicht glauben, daß die Situation im Lande durch fleißiges Bauen von Denkmälern auf beiden Seiten besser wird, weil sie doch nur der Anlaß, das Alibi dafür sind, politische Großveranstaltungen zu tätigen, welche mit einem doch sehr durchsichtigen Schleier des „Gedenkens" getarnt werden.

4. Das sich dafür junge Menschen hergeben (Traditionsträger) ist unverständlich, und schlimm ist, daß sie noch erwarten, weil von Auszeichnungen und Fahnen geziert, ernstgenommen zu werden!

5. Ein „Kärntner Gespräch", eine sehr zu begrüßende „Kärntner Tafelrunde" kann so nicht besonders gedeihen, weil man in diesem Lande eben jene Resentiments, jenes Mißtrauen und jene Vorurteile geradezu liebevoll pflegt, die schon 1920 das Gegenteil von dem eingeleitet haben, was man den Kärntner Slowenen noch am 28. 9. 1920 feierlich versprochen hat.

6. Wenn D. Aistleitner auch meint, daß es unrealistisch sei, z. B. Kärntner beider Sprachen und Völker zum Gedenken an den 10. 10. 1920 zusammenzuführen, dann stimmt das nicht unbedingt, da in einigen Orten bis 1969 Slowenen und Deutsche gemeinsame, schlichte Feiern abgehalten haben. Die Hysterie des Jahres 1970, mit ihren eklatanten Ausschweifungen, hat aber diesen Versuch der Gemeinsamkeit zerstört, weil sich Kreise in der deutschen Bevölkerung, einem wahren deutschnationalen Taumel hingaben, in dem es z. B. schon störte, daß Abordnungen aus dem Gailtal „im deutschen Klagenfurt in der slow. Gailtalertracht erschienen sind usw."

7. Wenn dann Spitzenpolitiker der drei im Landtag vertretenen Parteien trotzdem an „eberndorfischen Festen" teilnehmen, weiß man wirklich nicht mehr, was man von der Kärntner Politik der „Befriedigung" halten soll! Vor allem ÖVP und FPÖ im Lande, kann man, was die Minderheitenfrage betrifft, nur ein „Schein-Wollen" ins Zeugnis schreiben, liest man täglich und wöchentlich ihre Presse. Es ist doch so bequem, nicht auf Grund von Leistungen für Kärnten, sondern auf Grund von Emotionen billig Stimmen zu gewinnen!

Herbert Guttenbrunner, Köttmannsdorf

Ek. sv. Mirko Kumer-Črčej: (1. nadaljevanje)

Iz šolske kronike pri Božjem grobu

Od leta 1894 do 1905 je bil na Humcu vodja šole Valentin Pavlič, doma iz Bele pri Železni Kapli. On je dal napraviti vodni zbiralnik za kapnico. Oženil se je s Štefanovo hčerko Marto iz Blata in je podedoval posestvo pri Žiplnu v Nonči vasi. Vseeno pa ga je vleklo po svetu. Študiral je še nadalje v Švici in bil nato strokovni učitelj na meščanski šoli v Holzenpolzu v Šleziji. Svojo starost pa je preživel spet v Nonči vasi in je tudi tam pokopan.

Za njim je postal šolski vodja Rožan Janez Kuraš, ki je učil na Humcu od leta 1906 do 1920. Na predlog koroškega Heimatdiensta so ga konec leta 1920 odpustili iz šolske službe. Zaradi njegovega delovanja pri ljudskem glasovanju so ga pregnali celo iz Avstrije v Slovenijo, kjer je ostal skoraj do smrti.

Na šolo je prišel novi učitelj Josef Pörtsch, ki je ostal do 1. novembra 1924. Nasledil ga je Valentin Weitzer, doma iz Libuč, ki je deloval tam nad 14 let. Že prva leta svoje službe je skušal slabo poslopje popraviti, ker se mu je zaradi kriznih let le delno posrečilo. Leta 1929 je uvedel ob nedeljah in sredah kmečko nadaljevalno šolo. Leta 1930/31 je postala šola dvorazredna in leta 1937 so odprli celo tretji razred. Oba nova razreda sta imela le po 20 kvadratnih metrov površine in v njih je bilo težko poučevati.

Prišle so nove učne moči: Cita Piskernik in Josefina Čičnik, Albert Plantev, ki je danes okrajni šolski nadzornik v Beljaku, nadalje Ignac Oraže, poznejši deželni šolski nadzornik za kmetijske poklicne šole ter Josef Guttenbrunner, danes poslevodeči predsednik koroškega deželnega šolskega sveta in deželni poslanec. V naslednjih letih je deloval na tej šoli še Hans Kröpfl.

V šolskem letu 1938/39 je prevzel vodstvo šole nadučitelj Pavel Zedlacher, ki pa je moral kmalu k vojakom. Med vojno je bilo le malo učiteljev, kar je pouk otežkočalo. Včasih je bila na razpolago za vse tri razrede le ena sama učiteljska moč.

Šolski vodja Zedlacher se je zelo trudil, da bi zgradili novo šolo v ravnini pod Humcem, ker pa je bila vojna in ni bilo ne delavcev ne materiala, so morali vse lepe načrte odložiti.

Zadnja vojna in prva povojna leta so na Humcu poučevali: Štefanija Homan, Antonija Kilcer, Nežika Riedl in njena sestra Ljudmila, Hilda Ehrenfeldner, Marija Brenner, Michael Archer in Josef Skofič.

Z začetkom šolskega leta 1950 je prevzel provizorično vodstvo današnji ravnatelj Valentin Vauti, doma iz Repelj. V začetku je poučeval sam v dveh, prenapolnjenih razredih, dokler mu ni prišel pomagat Johan Kanduč. Februarja pa je prišla na pomoč še mlada učiteljica Sieglinde Ebner. Tako je postala šola spet trirazredna.

Prizadevno so se lotili, da bi odpravili največje pomanjkljivosti na poslopju šole. Leta 1951 so s pomočjo Cerkve in občine, kateri je načeloval župan Franc Tomic, napeljali v šolo vodovod iz Čirkovč. Ker je bil vrelec prenizek, je morala elektrika potiskati vodo na hrib. Da je dobila vodo tudi cerkev Božjega groba in njena mežnarija, so prišli verniki in zastonj skopali jarek za cevi.

Leto navrh je šola dobila sodobne sanitarne naprave. Dotlej so imeli za 120 šolarjev eno samo suho stranišče.

V teh letih so šolskemu vodji pomagali učiti: Terezija Partl, Ana Moschitz, Terezija Končič in Herman Grm.

Medtem so na Koroškem popravili že največjo škodo, ki jo je povzročila na šolah vojna, in prišel je čas, ko je izgledalo, da bodo pri Božjem grobu končno le dobili novo šolsko poslopje. Saj iz starega se ne da nič pametnega narediti, pa če bi še toliko denarja noter vtaknili. Zato si je šolski vodja Vauti vedno prizadeval dobiti novo šolo. Pomagali so mu občinski odborniki z županom Mirkom Kumrom na čelu. Bivši deželni glavar Ferdinand Wedenig se je osebno zavzel za novo gradnjo, s katero so končno le začeli. Staro šolo so zamenjali za primerno zemljišče v podnožju hriba. Arhitekt Oswald je naredil načrte in stavbenik Moser je v enem poletju dovršil poslopje do strehe. Drugo leto so šolo opremili in 9. novembra pa slovesno odprli.

(Dalje prihodnjič)

Vaš praznik in praznik mladine

Na Telovo, 13. junija, smo v Pliberku slovesno prangali. Žal, mrzli severnik je marsikomu, posebno lepi ženski mladini v kratkih krilcih, vzel dosti dobre volje. Veter je iznajdljiv kot so iznajdljivi modri špekulanti in ve, kako mora ponagajati „lahkokrilim metuljčkom".

Ja, Telovo, ko bi Te počastili prangarji tudi z iskreno, staromodno, a vedno moderno molitvijo, ne koj s parado in pomenkom, dolgim, kot je vedno dolga pliberška procesija — vsakoletna namreč. Dobre stare mamke in ženice-kmetice in očanci pa so le precej skeptično zamišljeni v ta moderna dogajanja na dolgi cesti in mrko gledajo v čas, ki ga več ne dohajajo.

Mesto Pliberk in občinski urad vsako leto okrasita trg in ulice z belo zelenimi brezami in meščani dajo v svoja okna cvetje in goreče sveče v spoštljiv pozdrav mimoidočemu Gospodu. Cerkveni pevci še danes — lepo prepevajo v dvojezičnem besedilu. Libuški godci so procesijo spremljali z veselim ritmom.

Po pranganju in veliki maši je bil tudi letos na trgu tako imenovani „koncert na prostem", medtem ko je lectar delil sladke dobrote in medene poljubčke otrokom in mladini. Pa to delo je kmalu opravil, ker je mrzli veter prezgodaj odpihnil farane na vse strani.

Gospodu župniku se zahvaljujemo za lepo opravljeno liturgijo v obeh jezikih!

Za popoldne ob 3. uri je bila objavljena otroška proslava za mamice in ateje. Odrski nastop je bil tokrat napovedan v dvorani pri Schwarzlnu in to zaradi slavnostne razstave Wernerja Berga v Farni dvorani. Proslavo je pripravilo nekako 60 otrok, pod režijo učiteljice Marice in Milke.

Vaje s šestdesetimi nagajivci so že precej hudo delo in odgovornost. Vendar je to delo tako lepo in prisrčno, in poleg tega so posamezne vaje tako koristne za izobrazbo, kulturo in farno skupnost, da vsaka vaja sproti poplača trud voditelja. Zelo pohvaliti moramo starše, ki svoje male zaupajo vodstvu. Posebno priznanje onim deklicam in fantom, ki na vaje pridno prihajajo iz oddaljenih naselij, kot je Šentjur, Podpeca, Bregi in Dob.

Na Telovo torej so se zbrali otroci in starši in še prijatelji mladine pri Schwarzlnu na dvorišču. Dvorana pa je bila zasedena, ker so tam južinali rentniki iz Gradiščanske. Izletniki so se tako zakasnili, za uro in pol, zato smo čakali na možnost nastopa. Seveda je marsikoga zajela nevolja. Otroški živžav in pomenek znancev in prijateljev je bila kar lepa in koristna predigra. Ko pa so izletniki le začeli zapuščati dvorano in s počasnimi, težko trudnimi koraki šli skozi naše vrste, smo začutili z njimi neko sorodnost in iz srca smo jim privoščili ta odpočitek pri obloženi mizi. S pozdravi smo jim dokazali, da jim to nepredvideno zakasnitev odpuščamo.

Nato je bila dvorana na hitro, toda kar primerno urejena za otroški nastop. Bil pa je dolg in pester spored: Pozdravne deklamacije in pesmi, igrice „Da boš zdrava, mamica" in „Kadar mame ni doma", simbolični plesi in pesmi in še nastop skupine in solistov s flavtami.

Čestitati moramo vsem otrokom, mladenkam in mladeničem (ki sta bila prava fanta od fare!). Vsi so se dobro postavili in skozi vrsto ovir le rešili čast pliberško-okoliške slovenske mladine.

Velika dvorana se je z občinstvom domala napolnila in naše mamice in ateji, mladina in prijatelji so bili dobre volje in upamo, odšli z dobrimi vtisi. Marsikdo, spričo lepih prizorov in dobrega podajanja, niti ni opazil, da so otroci morali igrati na golem odru, le par brez je stalo v senci ob zidu in da prizorov, ki so zahtevali izmenjajočo luč v barvah, da, celo močne reflektorje — niti medle lučke ni bilo nad odrom na podu. Vse žarnice so namreč bile pobrane. Le popoldansko sonce je dajalo nekaj skopih žarkov.

Kdo je žarnice iztaknil, nismo poizvedovali — gostilničar gotovo ne, saj za naše nastope vedno poskrbi za vse potrebno. Tudi to pot se mu za dobro voljo lepo zahvaljujemo.

Naši mali pa že zopet povprašujejo: „Kdaj bomo spet igrali?" Dragi, dobri otroci, tako je prav!

Vzgojitelji

Naše prireditve

Slovensko planinsko društvo v Celovcu vabi na

IZLET V TRIGLAVSKI NARODNI PARK

v soboto, 13., in nedeljo, 14. julija

Obiskali bomo Dom na Komni (1525 m), kjer bomo prenočevali, naslednjega dne pa Kočo pri sedmerih jezerih v Triglavskem narodnem parku. Udeleženci izleta imajo priložnost, povzpeti se na Bogatin (2008 m), Tičarico (2091 m) ali obiskati planino Govnač. Vračali se bomo mimo Črnega jezera in strme Komarče v dolino h Koči pri Savici. V dolini bo še priložnost za kopanje v Bohinjskem jezeru ali pa za vzpon z žičnico na Vogel, odkoder je čudovit pogled v triglavsko pogorje.

Zbirališče in odhod v soboto, 13. julija, ob 7. uri, zjutraj izpred delavske zbornice v Celovcu. Potovali bomo z lastnimi vozili. Cena za prenočevanje bo znašala 20 do 40 šilingov.

Slovensko prosvetno društvo Borovlje vabi člane in prijatelje društva na

IZLET NA VELIKO PLANINO V KAMNIŠKIH ALPAH

Zbirališče je v nedeljo, 21. julija, ob 6.30 na avtobusni postaji v Borovljah. Od tam se bomo peljali do vznožja vzpenjače na Veliko planino. Z Velike planine, za katero je značilno, da ima poseben gradbeni slog pastirskih koč, je čudovit razgled na Kamniške oz. Savinjske Alpe. Vožnja bo stala 60.— šilingov. Interesenti naj se prijavijo najkasneje do 8. julija pri predsedniku Andreju Wieserju ali pri posojilnici v Borovljah.

Odbor

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi vse rojake in goste iz okolice Vrbskega jezera na

VEČER HRVAŠKE PESMI IN FOLKLORE

ki bo v petek, 19. julija, ob 20.30 v hotelu Korotan v Sekiri

Vodja skupine: Mirko Berlaković
Gostuje hrvatski folklorni ansambel „KOLO-SLAVUJ" iz Borištofa na Gradiščanskem.

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Zarja" v Železni Kapli vabi na zabavno prireditev

POLETNA NOČ

v soboto, 13. julija 1974, ob 20. uri pri Brunerju v Lobniku, za ples igrajo **Katarinski fantje — Bellamies.**

Med drugim bodo na voljo tudi specialitete na ražnju. K številni udeležbi vabi

društveni odbor

Koroško kmetijstvo

Osnovna značilnost kmetijstva na Koroškem je — podobno kot po drugih deželah in pokrajinah, ki dobivajo industrijsko obeležje — v tem, da število v kmetijstvu zaposlenih in število kmetijskih posestev nazadujeta, da se površina v kmetijski rabi manjša, da pa na drugi strani obseg kmetijske proizvodnje narašča. Manj ljudi, ki so zaposleni v kmetijstvu, pridela tudi na Koroškem več žita, mleka, mesa in zelenjave kot pred desetimi leti. Specializacija v kmetijski proizvodnji je zadnja leta čedalje bolj očitna.

1. PROIZVODNI POGOJI IN ZNAČILNOSTI

V koroškem kmetijstvu poseduje 31.300 kmetov površino 895.000 hektarov. Od teh je 403.000 ha v kmetijski rabi, 430.000 ha pa obsegajo gozdovi. Od površine, ki je v kmetijski rabi, sodi okroglo 200.000 ha v skupino planinskega sveta. Od preostale površine odpade 93.000 ha na njive in 81.000 ha na travnike.

Spričo tega je razumljivo, da v koroškem kmetijstvu dominira prireja mesa in mleka pred pridelovanjem krušnega žita ter zelenjave in sadja. Z govedorejo se bavi 19 tisoč kmetov, ki redijo 200.000 do 220.000 goved. S prašičerejo se bavi 24.000 kmetov, ki imajo v reji ali pitanju 230.000 do 260.000 prašičev.

V koroški rastlinski proizvodnji je s polščinami osejanih

19.000 ha s krmnim žitom (ječmen, oves, zmes)
12.000 ha s koruzo za zrnje
9.500 ha s silokoruzo
7.000 ha s krompirjem in
6.300 ha s krušnim žitom (pšenica, rž).

Specializacija kmetijstva se na Koroškem razvija v tej smeri, da večja posestva (nad 50 ha kmetijske površine, ki jo je mogoče orati) pridelujejo koruzo in žito, manjša posestva pa se bavijo z reprodukcijo, to je s prirejo mleka, govejega mesa in z zrejo pujskov. Večja posestva v ravnini prirejo mleka in govejega mesa čedalje bolj opuščajo, pač pa se bavijo s pitanjem prašičev z letno prirejo 500 in več pitancev.

Najbolj je doslej napredovala specializacija oz. delitev dela in rizika v prireji svinjskega mesa. Manjši kmetje, posebno v gorskih predelih se bavijo z zrejo pujskov, večji kmetje v ravnini pa se bavijo s pitanjem potom dokupovanja pujskov. Podobne tendence je mogoče opažati tudi na področju prireje govejega mesa. V alpskem svetu se uveljavlja zreja mladih govedi do teže 350 kg, v predelih, kjer uspeva silokoruza, pa se uveljavlja dopitavanje goved.

Osnovna gibala za ta razvoj so na eni strani lažje obvladanje dela in z njim povezanih stroškov, na drugi strani pa potreba po povečanju tržnih kapacitet in s tem povezanega kmetijskega dohodka.

2. TRŽNI POGOJI IN ZNAČILNOSTI

Trend v prehrani prebivalstva gre po industrijskih deželah od živalskih maščob, krompirja in močnatih jedil k mesu, mlečnim izdelkom, rastlinskim maščobam, zelenjavi in sadju. Upoštevanje tega razvoja v koroški kmetijski proizvodnji je pomembno zlasti zaradi vloge, ki jo na trgu s kmetijskimi pridelki igrata turizem in možnost izvoza mesa v Italijo.

Koroška šteje 526.000 prebivalcev. Od njih sodi 450.000 med prebivalce, ki živijo od dela v industriji in v panogah tercialnega sektorja gospodarstva. Od te skupine prebivalstva živi 68 odstotkov vzdolž tako imenovane koroške gospodarske osi od Spittala ob Dravi preko Beljaka do Celovca. Ta os pa je istočasno tudi glavni turistični center Koroške.

V obsežnem gospodarskem obrobju Koroške, ki predstavlja dobrih 80 odst. njene površine, živi le 32 odst. nekmečkega prebivalstva. Na drugi strani pa živi v tem obrobju več kot 60 odst. koroškega kmečkega prebivalstva, ki prireja v glavnem meso in mleko.

Vlogo oz. vpliv turizma na kmetijstvo karakterizira dejstvo, da je treba na Koroškem letno računati z okroglo 15 milijoni turističnih nočitev in z najmanj toliko prehrambenimi dnevi turistov. Ti prehrambeni dnevi odpadejo do 80 odstotkov na čas od sredi junija do sredi septembra. V tem času se mesečno število prehrambenih dni na Koroškem poveča skoraj za eno tretjino.

Tržnogospodarsko gledano ima torej koroško kmetijstvo opravka 1. z naraščajočo koncentracijo prebivalstva vzdolž gospodarske osi in 2. z očividno časovno razliko povpraševanja zlasti za mesom in mlečnimi izdelki.

K obema pa se kot tretji faktor čedalje bolj pridružujeta koncentracija industrije živil in trgovine z njimi. Supermarketi in trgovinska poslovna združenja (COOP, SPAR, ADEG, A&O) obvladajo že 80 odstotkov trga z živili. V zadnjem času zlasti forsirajo razvoj mesnopredelovalne industrije.

Baš ta razvoj pa sili koroške kmete, ki se v tej ali oni obliki bavijo s prirejo mesa, k ustrezni koncentraciji ne le svoje prireje, marveč zlasti svoje ponudbe. Slednje posebno zaradi tega, ker je cena prirejenega mesa tako v prvi kot v drugi fazi odvisna

— od količine ponudbe,
— od izenačenosti kvalitete ponudbe,
— od časa ponudbe

in ker v pogledu odkupa in cene pri mesu avstrijsko kmetijstvo nima podobnega državnega jamstva kot ga ima pri mleku in žitu.

V prizadevanju za koncentracijo kmečke ponudbe mesa, za izenačenost kvalitete in za časovno odgovarjajočo ponudbo delujejo na Koroškem proizvodne skupnosti za prirejo mesa. Na poti njegovega vnovčenja tesno sodelujejo s Zvezo koroških Raiffeisnovk in z zadružnim poslovnim združenjem AGROSSERTA. Strokovno in organizacijsko pospešuje njihova prizadevanja koroška kmetijska zbornica.

Takih skupnosti obstaja na Koroškem 16, ki združujejo okroglo 600 kmetov. V 13 skupnostih dela 310 kmetov na področju zreje kvalitetnih pujskov. Njihova ponudba pujskov je na letnih obrtnih zakoljih prašičev že dosegla delež 25 odstotkov, dohodki iz zreje pujskov pa so lani presegli 25 milijonov šilingov. Preostale tri skupnosti delujejo na področju prireje pitanih mladih bikov in so na koroškem izvozu klavne živine v Italijo udeležene z okroglo 10 odstotki.

Celovec, v juniju 1974.

Nova atrakcija v „Parku divjadi“ v Rožeku

OREL V „PARKU DIVJAČINE“

Koroška je tista dežela, ki se lahko ponaša z redko prirodno znamenitostjo, s „Parkom divjadi“, ki je last dr. Heinricha III. princa Reussa. S temi besedami je dr. Reuss otvoril pretekli teden tiskovno konferenco za koroške novinarje.

Ta znani prirodni park šteje letos okoli dvesto glav divjačine. Letos so prišle k tem še številne ptice roparice, ki jih je pripeljal s seboj znani ptičji strokovnjak Dominik Kollinger. Tako je 32 ha velik park biologa divjačine dr. Heinricha Reussa bogatejši za nove atrakcije. Dominik Kollinger se bavi že 25 let s ptičjo znanostjo. Njegova zadnja postaja v preteklih mesecih je bila Amerika.

Leta 1967 je prejel ptičeslovec Kollinger na mednarodni lovski razstavi v Beogradu od predsednika Tita osebno zlato medaljo. Danes pa je dejanje in nehanje ter bitje in žitje nekdanjega tekstilnega inženirja osredotočeno na varstvo orlov, jastrebov in sokolov. Torej kot vidimo, je glavna atrakcija v „Parku divjadi v Rožeku“ orel.

Ptičeslovec Kollinger pravi, da njegovi leteči ljubljenci niso škodljivi ne za obiskovalca parka, niti za kmeta oziroma lovca. Ptice so namreč dobro zavarovane: Zvončki na nogah pričajo, da gre pri teh živalih za „udomačene ptiče“. „In če bi slučajno kakšen mojih ljubljencev zašel kam drugam iz parka, potem upam,“ je dejal ornitolog, „da lovec, ki bi lovil v bližini tega prirodnega okolja, ne bi streljal, temveč naj bi poklical po telefonu osebje „Parka divjadi v Rožeku“.

Čeprav ima gospodar orlov, sokolov in skobcev nekaj brazgotin na desni roki, zagotavlja, da ne predstavljajo živali za človeka nobene nevarnosti. „Da bi orel napadel otroka in ga odnesel, spada gotovo v svet bajk“ je dejal Dominik Kollinger. Potem pripoveduje Kollinger dalje: „Če si nekoč videl, kako sokol pri hitrosti čez 200 kilometrov na uro lovi svoj plen, potem tega doživetja ne boš tako zlahka pozabil.“

„Park divjačine v Rožeku“ nudi svojim obiskovalcem še druge zanimivosti: v njem ima dr. Heinrich Reuss skupaj 62 podvrst pristnih jelenov. Jelen „Alfi“ je za naravni park v Rožeku prava dragocenost, katerega rogovje bo letos doseglo že 50 parobkov. Kot vedo povedati izvedenci-prirodoslovci, se ne more noben jelen na svetu ponašati s tako krasnim rogovjem: odvrženo peto rogovje je tehtalo osem kilogramov; vsako odvrženo rogovje pa raste 140 dni.

Dosedanji svetovni rekord je imel jelen na gradu Moritzburgu blizu Dresdna, ki so ga pred dvesto leti na lovu ustrelili, ta je imel 64 parobkov.

Lansko leto je bilo nekaj manj obiskovalcev kot druga leta, in sicer 90 tisoč, od teh je bilo največ Koroščev. Na tiskovni konferenci so izrazili tudi misel, da bi moralo imeti vodstvo parka več stika s šolsko mladino, na primer, da bi šolski razredi napravili svoje izlete ali poučne ekskurzije v „Park divjadi v Rožeku“. Zato bi morali priti v stik s šolskimi oblastmi in učitelji.

Biolog divjadi dr. Reuss je mnenja, da je treba naše sodeželane vzgajati v ljubezni do živali, kajti to je nekaj lepega, če vidimo živali in z njimi uživamo božjo naravo. To je nekako podobno, kot če gledamo otroke, ki se igrajo v parku ali na travniku, z njimi živimo in se veselimo njihovega dejanja in nehanja. Zato je nekaj strašnega, če se take živali, ki živijo zaprte v parkih ali podobnih krajih in prostorih izmaliči. V tej zvezi je dr. Heinrich Reuss pripovedoval žalostno zgodbo, ki je resnična.

Ko je bil nedavno v Vzhodni Nemčji, je spoznal človeka, ki mu je pripovedoval, kako v nekem parku ob Renu lastnik brutalno dela z živalmi; tako je levu odrezal nohte, potrgal zobe, samo da ne bi ta poškodoval, naprimer avtomobila in drugih stvari, isto je storil z medvedi. Da se živali poškodujejo samo zaradi denarja, je gotovo strašna stvar, ki ima za dotične živali grozne posledice. Saj izgubi žival popolnoma svojo osebno noto, je le bastard in jo ne moremo več označiti npr. za medveda ali leva in podobno.

Če pa hočemo „Park divjadi v Rožeku“ ohraniti, moramo s plačano vstopnino pomagati ohranjevati živali: otroci do 6. leta so prosti vstopnine, pozneje plačajo 12 šilingov, za odrasle je vstopnina 20 šilingov, če pa obišče park skupina, plača vsaka oseba 15 šilingov.

„Park divjadi v Rožeku“ bo odprt do konca oktobra.

B. L.

Pojdeš z nami v Taizé?

OD 26. JULIJA DO 6. AVGUSTA 1974

Hočemo:

- doživeti skupnost medseboj internacionalno z mladino iz vseh kontinentov
- govoriti o tem, kar nas in mlade ljudi še posebno zanima — saj sanjamo o zemlji brez težave in skrbi
- medetirati o tem, kar se ne da z besedami povedati — pri božji službi, skupno z brati v Taizéju
- si ogledati lepe kraje

Vozi: podjetje Sienčnik
Cena: 1500.— šilingov
Starost udeležencev: od 17. do 30. leta
Prijavite se do 10. 7. na naslov: Katoliška mladina, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec
Prijava velja, če ste vplačali 500.— šilingov.
G. dr. Andrej Kajžnik je bil v Taizéju. V naslednjem vam podajamo njegove vtise:

Taizé mi je dal zadnji odgovor. Takoj se počutiš tu doma. Vsak je vsakemu brat, vse meje padejo. En cilj druži vse: pomagati svetu na noge; en duh jih povezuje: Kristusova ljubezen. Smernice za bodočnost se kujejo, „mladinski koncil“ imenujejo ta proces. Pogovori v šotorih — šotor stoji ob šotru, hiš ne vidiš — ne poznajo konca; ne računa se več s časom, kadar gre za vprašanja našega časa! Odkritost in odprtost prevzame vsakega.

Najboljši pogovor se konča, kadar kličejo v Cerkev k molitvi. To se zgodi trikrat dnevno. Cerkev je postala premajhna. Podrli so stranski zid (tudi veliko znamenje: podirati zidove!), tako je prostora za vse.

Sedaj šele spoznaš, kdo in kaj omogoča bratstvo. Samo če veš, da imamo skupnega Očeta, je življenje v bratski ljubezni možno. Brez Očeta nimaš brata. Kjer se pozabi na Boga, ni srca za brata. Morda je to glavno oznanilo bratov v Taizéju: dali so našemu svetu oči za Očeta in za brata. Vrnili so Cerkvi prvo poslanstvo: poslana je, da pove, da se Bog zanima za nas in da nas kliče k zanimanju za brata.

Slovensko prosvetno društvo Vinko Poljanec v Škocjanu, vabi vas in vaše goste na

KOROŠKI VEČER

v petek, 12. julija, ob 20.30 pri Piceju na Žamanjah.

Sodelujeta: društveni pevski zbor „Vinko Poljanec“ in trio „Korotan“, oba pod vodstvom Hanzeja Kežarja.
Prisrčno vabljeni! Odbor

Farna mladina v Železni Kapli vabi vse prijatelje

HRVAŠKE PESMI IN FOLKLORE

ki bo v nedeljo, 21. julija, ob 10.30 v farni dvorani v Železni Kapli

Vodja: Mirko Berlaković
Gostuje hrvatski folklorni ansambel „KOLOSLAVUJ“ iz Borištofa na Gradiščanskem.

Krščanska kulturna zveza v Celovcu vabi vse rojake in goste iz okolice Baškega jezera na

VEČER HRVAŠKE PESMI IN FOLKLORE

ki bo v soboto, 20. julija, ob 20.30 v Kulturnem domu v Ločah

Vodja skupine: Mirko Berlaković
Gostuje hrvatski folklorni ansambel „KOLOSLAVUJ“ iz Borištofa na Gradiščanskem.

Prisrčno vabljeni!

Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Št. Vidu v Podjuni vabi rojake in goste iz Podjune na

VEČER HRVAŠKE PESMI IN FOLKLORE

ki bo v nedeljo, 21. julija, ob 20.00 v farni dvorani v Škocjanu

Vodja skupine: Mirko Berlaković
Gostuje hrvatski folklorni ansambel „KOLOSLAVUJ“ iz Borištofa na Gradiščanskem.

Prisrčno vabljeni!

Nepozaben svečan zaključek X. svetovnega nogometnega prvenstva v Nemčiji

Kot je bila otvoritvena slovesnost 10. svetovnega nogometnega prvenstva za gledalce v Waldstadionu v Frankfurtu nepozabno doživetje s svojim folklornim festivalom šestnajst nastopajočih moštev iz petih kontinentov, tako mogočna je bila tudi zaključna svečanost na münchenskem olimpijskem stadionu. Če je veljala otvoritev 13. junija folklornim skupinam, so organizatorji za zaključek v nedeljo, 7. julija — tako dolgo so trajale igre — postregli z muzikaličnim pozdravom obema finalistoma, občinstvu na stadionu in nad osemsto milijonom gledalcem na televizijskem ekranu. Seveda je bil vtis in doživetje na barvni televiziji še močnejši, tako da lahko rečemo, da so organizatorji 10. svetovnega nogometnega prvenstva pričarali svetu v uvodu in na zaključku gledalcem nepozabna doživetja, kajti že samo nastop šestnajstih folklornih skupin nogometnih reprezentanc je bilo nekaj edinstvenega, ki se ne bo nikdar več ponovilo.

Okrog 80.000 gledalcev je pozdravilo z viharnimi aplavzi 130 dečkov-godbenikov iz Dinkelsbühla in Meersburga, ki so s koračnicami otvorili petdesetminutni program pred finalno tekmo. Med častnimi gosti je bilo največ zastopstva iz Nizozemske, kar 12 ministrov, nasproti osem zahodnonemških, princ Bernhard, monakovska kneginja s hčerko Carolino, medtem ko je bil brezdvomno glavni star med diplomati, ameriški zunanji minister Henry Kissinger, ki je sam navdušen ljubitelj nogometa.

Po pozdravu deških godb je prikorakalo na stadion 130 mladenk godbe „Alberta all girls drum and bugle band" iz bodočega olimpijskega mesta Montreala v Kanadi. Dekleta so s svojo godbo na pihala prinesla glasbeni pozdrav olimpijskemu mestu Münchnu. Pravzaprav je teh 130 lepo oblečenih deklet („majoretke"), ki nastopajo tam v Severni Ameriki na vsaki večji športni prireditvi, prineslo desettisočem gledalcem na tribunah v stadionu in na televizijskih ekranih s svojimi poskočnimi plesnimi koračnicami mnogo dobrega razpoloženja.

Naslednja in zadnja točka pestrega in zanimivega programa pa so nam predstavili „Fischerjevi zbori": na nogometno igrišče je prišlo 1500 pevcev, najmlajša je bila 8-letna deklica, najstarejši je bil med njimi 75-letni upokojenec. 1500 pevskih grl je spravilo ves stadion v prave viharje navdušenja s pesmijo „When the saints go marchin in". Fischerjevi zbori so zabavali in razveseljevali 80-tisočglavo množico v olimpijskem stadionu in sto- in stomilijonske poslušalce na ekranih s potpurijem veselih pesmi; petje teh zborov je bilo resnično višek zaključnih slovesnosti pred finalnim dvobojem med Zvezno republiko Nemčijo in Nizozemsko. Na koncu svojega nastopa pa je ves 1500-članski zbor na igrišču zarisal in sestavil znamenje 10. svetovnega nogometnega prvenstva 74. Tako se je, kot je napovedovalec na stadionu dejal, formiral največji zbor na svetu, saj je vseh navzočih osemdesettisoč gledalcev pelo z glavnim zborom. Zborovodja Freddy Quinn je s 1500 pevskimi grli in največjim zborom na svetu končal svoj glasbeni program s pesmijo: **„Velika igra se lahko začne".**

Na lahkoatletsko stezo okoli igrišča pa je nazadnje pripeljalo šestnajst pisano poslikanih avtobusov z imeni nastopajočih enajsteric 10. svetovnega nogometnega prvenstva, ideja organizatorjev je naletela na viharna odobravanja deset- in desettisočglavega občinstva v olimpijskem stadionu.

Po glasbenem pozdravu je častni predsednik Mednarodne nogometne zveze (FIFA) Sir Stanley Rous dejal, da so bile vse nogometne tekme v devetih nemških mestih res pravi uspeh. Prav tako kot Rous, se je predsednik Zahodnonemške nogometne zveze Hermann Gösmann, najprej zahvalil organizatorjem, nato tisočem pomočnikom, ki so pripomogli k tako čudovito lepemu uspehu in doživetju ter uspešni organizaciji 10. svetovnega nogometnega prvenstva.

Tako kot je bila svečana otvoritev svetovnega prvenstva v Zvezni republiki Nemčiji velika sijajna predstava, tako se je končala tudi zaključna slovesnost z glasbenim pozdravom vsem nastopajočim moštvom, gledalcem na stadionu in nad 800-milijonskim gledalcem na televiziji. Oboje pa je napravilo na vse nepozabne vtise in prelepa doživetja.

■ Če bi ocenili 10. svetovno prvenstvo, potem bi morali reči, da je svetovni nogomet v zadnjih letih močno napredoval, saj tisti, ki so bili v Mehiki med velesilami in so ostali tam, kjer so bili, zdaj niso bili niti senca svojih takratnih uspehov. To velja zlasti za Urugvaj in Italijo ter Brazilijo, saj se je zadnja skozi šivankino uho izvlekla do 4. mesta. ZRN je dobila zlato, Nizozemska poslačeno, Poljska srebrno, Brazilija bronasto kolajno.

B. L.

Zanimivosti

Z RIBIŠKO BARKO NAMESTO Z LETALOM

»Z močno voljo dosežeš vse,« je dejal Don Caisley, 45 let, ko se je hotel z družino izseliti v Avstralijo, ni pa imel dovolj denarja. Zato je kupil za 450 funtov šterlingov staro ribiško ladjo in jo opremil po svoje. Uporabil je star avtomobilski motor, jambor pa je nadomestil z jeklenim brzojavnim drogom. Z 42-letno ženo in sinovoma (18 in 10 let) je pred dnevi pristal v Freemantlu na avstralski obali. Plobva je trajala leto dni, pot pa ga je vodila okrog Afrike in mimo Nove Zelandije.

»Don je bil svojčas mornar,« je povedala njegova žena, »včasih smo bili po cele mesece sami. Obljubil je, da bo nekoč drugače.« Tako je tudi bilo: v minulem letu dni Don ni bil nikoli dalj od svoje žene kot 17,5 metra. Tako dolga je tista ribiška barka.

ŽELVA JI JE REŠILA ŽIVLJENJE

Južno od Filipinov se je potopila ladja z 270 potniki in razen štirih so rešili vse. Toda po dveh dneh se je število ponesrečenih zmanjšalo na tri: na odprtem morju so našli še 52-letno Candelarijo Villanuevo.

Mornarji neke vojaške ladje so zagledali na morski površini telo. Menili so, da gre za brodolomca, ki se drži kakšne deske ali podobnega predmeta. Ko so se ji približali, njihovemu presenečenju ni bilo konca: žena je vzdržala dva dni držeč se za oklep velike — želve.

18-letni britanski mornar pa je padel s palube ladje Fresno City. Ladja je pravkar zapuščala Panamski prekop in plula proti Kaliforniji. Posadka sprva ni opazila, da enega izmed njenih članov ni na ladji. Ko so to končno vendar ugotovili, so ladjo obrnili in pohiteli iskat pogrešanega. Našli so ga živega — plaval je 30 ur.

MARLON BRANDO BOLAN

Znani filmski igralec Marlon Brando je bil odpeljan v bolnišnico v Los Angelesu zaradi resne poškodbe grla. Tajnica 50-letnega igralca je sporočila, da je zaradi te poškodbe, ki ji ni navedla vzroka, prišlo do resnega notranjega krvavenja.

Kakor piše list Variety, znani igralec »toliko da ni umrl« pred dvema tednoma na Tahitiju, ko je pojedel neko vrsto zelo strupene ribe. Zastrupitev je povzročila nadaljnje komplikacije in poškodbe, zaradi katerih je bil sprejet v bolnišnico.

SATELITI IN METEORITI

Vsemirske ladje ali sateliti bodo zaščiteni pred meteoriti z debelejšim zunanjim ovojem namesto dosedanjih večslojnih ovojev. Podatki, ki so jih dobili s pomočjo satelita exploer 46, kažejo, da je samo en debelejši zid prav tako dobra zaščita pred udarci meteoritov kot dvakrat težji ovoji iz več slojev in z medprostorom med vsakim slojem. Dognanje bo znatno vplivalo na konstrukcijo satelitov, ki naj bi krožili okrog Jupitra: zmanjšanje teže zaščitnega sloja bo omogočilo vgraditev več instrumentov.

Vsako leto izumre ena živalska vrsta

Skoraj vsako leto izumre ena živalska vrsta. V zadnjih tristo letih je izginilo z zemeljske površine že več kot dvesto vrst sesalcev in ptic. Seznam vsebuje vse vrste živali od arabskega noja, preko medveda grizlija do berberskega leva.

Časopis „Okolje 2000", ki ga izdaja frankfurtska družba za prirodoslovje, piše o zastrašujočem izumiranju naše faune in je napravil sledečo bilanco: na nemških cestah umre letno zaradi prometa okrog 300.000 zajcev, srn, jelenov in divjih svinj, zraven pa še nekaj milijonov malih sesalcev, ptičev in plazilcev. Zaradi prometa je tudi jež v nevarnosti, da bo popolnoma izumrl. Število ptic pevk, ki uničujejo insekte, je padlo v zadnjih 70 letih za 90 odstotkov — kot žrtve lova na ptice in sredstev za uničevanje škodljivcev.

Od nosorogov na Javi je ostalo samo še 25 živali, od nosorogov na Sumatri okoli deset in od indijskih oklepnih nosorogov največ 200 primerkov. Nosorogov na Javi in Sumatri na prostih loviščih ne morejo več rešiti. Ker pobijejo divji lovci v vzhodni Afriki letno okoli tisoč nosorogov, meni frankfurtska družba: „Bojimo se, da bodo nosorogi popolnoma izumrli še v tem desetletju."

BORIS PAHOR: **35**

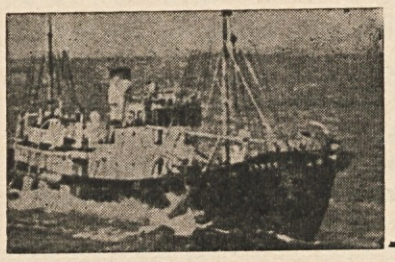

Parnik trobi nji

Potem ko je končala poglavja o posebnem sodišču, o smrtnih obsodbah, o življenju jetnikov in je odložila knjigo, je kljub kasni uri vzela v roko Danilovo pismo; snoči je prišlo in zdi se ji, da ga mora spet prebrati v tem trenutku in z njegovim živim duhom premagati trpke resnice, ki so v knjigi strnjene v poltretjo stotino strani, a so snov za vrsto debelih kronik.

Tako preteče zatišje je leglo na stvari po razkosanju Poljske, da se človeku nehoté vsiljuje primera o tišini pred neurjem; ker, kakor je mir v zračnih plasteh pred nevihto samo znamenje za praznino, ki bi priklicala vase hudournik spenjenih sil, tako je videti, da votlost nekje v sredi evropskega prostora vabi tok jeklene lave, da bruhne na površino. „Strašno je strmeti v potop sveta". Da, zdi se mi, da se bliža čas, o katerem je pel naš primorski pesnik. S sabo imam njegovo knjigo, da bi čutil zmeraj bližino domače zemlje in tebe, ker te je pravzaprav on združil z njo v najinem jutru in so bile njegove besede ob tisti poročni uri kakor sveto brašno za na pot. Včeraj sem spet bral „Ekstazo smrti" in skoraj nisem mogel verjeti v preroško moč tistih stihov. Saj, človek se neštetokrat dotakne pesnikove resnice, a zmeraj jo nekako dojema skozi določeno prizmo, ki mu jo ponuja ali dogodki pesnikovega življenja ali razpoloženje v trenutku, ko pesem bere. Ko pa se zunanja stvarnost tako ujema s pesnikovimi podobami, da te presune sila razodetja, se ti umetniška osebnost bolj razločno kakor kdajkoli poprej spremeni v postavo duhovnega voditelja.

A najbrž je tudi kamnita kalabrijska pokrajina, kamor smo šli prejšnje dni na pohod, vplivala na to, da je pesnik živel, kakor da sem ga prenesel v sredo tega razpokanega kraškega apnenca. A to glede okolja je samo bežen vtis, ker svet je lahko na različne načine kamnit, posebno pa je lahko brez spremljave tistega temnega tona borovcev, ki z resnostjo in hkrati z domačo bližino svojih senc stopnjujejo mik naše obmorske dežele. Potem je tukaj še drugačen položaj ljudi, ki niso še izvlekli svoje usode iz okornih prizemeljskih bivališč, niti ločili svojega življenja od živalskega sveta. Nekoč sem se smehljal, ko je Danilin oče pravil o kraju, kjer je preživel dve leti na „dopustu". Večkrat sem se ga te dni spomnil. Da je šel nekega dne k brivcu, je takrat rekel, in ko je bil ta s svojim nožem ob njegovi bradi, se mu je naenkrat zazdelo, kakor da se zemlja premika. Potres ali kaj? Ker ta zemlja tukaj na jugu se zelo rada zaziblje. Brivec pa se ni kdove kaj vznemiril, samo ko je začel stol preveč valoviti in se sunkoma premikati, se je razjezil in odmeril korenito brco pujsku, ki se je bil zaril med stolove noge in mu skušal odnesti klienta. Da, rekel sem, da sem se Danilinemu očetu smejal, ker je kot nekdanji igralec pripovedoval s posebnim čarom, a tukaj ti ne gre nič na smeh, ampak te obide nekakšna trudna žalost, ki je kakor obseda meglene, težke modrosti. Samo daj tem ljudem, si misliš, neko tarčo, in sprostili bodo vso zgoščeno starodavno napetost z vsem brezumjem naravne sile. A o tem sva se že menila, saj sva lahko oba zelo od blizu in zelo pogostoma opazovala take primere.

Zdaj smo spet v mestu in pravkar ti pišem v kavarni, nedaleč od trga, kjer je spomenik padlim ob vstaji pred ponesrečenim pohodom bratov Bandiera. Marsikaj tukaj spominja na Arabce in Normane, recimo grad na vhru griča, ki gospoduje nad mestom, a čeprav mi je zmeraj všeč vse, kar je vzvezi z muslimansko kulturo, me vendar najbolj prevzema prav misel, da sem v enem od tistih mest, skozi katera je šel Garibaldi v svojem pohodu proti Neaplju. In če sem se v šoli navduševal nad drznostjo tistih tisočerih bojevnikov, se je moje občudovanje zdaj zresnilo, a ni zaradi tega nič manjše; zakaj zmeraj še velja preizkušena resnica, da brez smelosti ne človek ne narod nič ne dosežeta. Če pa sta pravičnemu dejanju za osnovo privolitev in pomoč narodovih sil, je njegov uspeh prej ali slej zanesljiv, kljub morebitnim izjalovitvam in zastojem. In Garibaldi je krepko pripomogel k združitvi Italije, čeprav je z dvema starima parnikoma odplul s školja pred Genovo, da bi se izkrcal na Siciliji. Da, Cavourjeva politična in diplomatska bistrost pa kondotierska drznost neugnanega vojščaka. Zvestoba kraljevini in hkrati republikanska misel. A vse v prid enotnosti narodovega telesa. To je velik nauk, kako se morajo vse sile stekati konvergentno, pa še bolj o tem, kako mora drznost ob potrebi biti gluha za diplomacijo. In neverjetno nemiren sem, če se skušam vživeti v razpoloženje mož, ko so čakali, da bi se izkrcali na obali, ki so jo nameravali osvoboditi izpod burbonske oblasti; mislim, da mora človek občutiti v takšnem trenutku nedopovedano slast pred vabilom nepoznanega.

Pri tem ima seve v mislih to našo obmorsko zemljo, si je rekla; o tem sta se tudi menila, kako je slovenska zgodovina vsa brez pogumnih mož, brez voditeljev, ki bi kljub razločkom vsi delovali sredotežno, brez narodovega poveljnika, ki bi bil izraz doseženih skupnih stremljenj. A morebiti se bo v dogodkih, ki se pripravljajo, nekaj spremenilo, vsaj Bojan tako trdi. In ji je žal, da se zdaj ne more pogovoriti z Danliom kakor tisto jutro tukaj, potem ko ji je objel kolena. A ponosna je, da piše o svojih občutkih tako jedrnato, tako razumljivo in hkrati zastrto, da nič ne kloni pred vohljanjem morebitnega cenzorja, a obenem

URBAN MAČEK:

(5. nadaljevanje)

Iz mojih spominov

Ker je med bralci „Našega tednika" gotovo več takih, ki ne vedo, kako se je začela Marijina božja pot na Svetih Višarjah in bi jih morda to zanimalo, naj o tem še nekaj napišem, kakor je znano med tamkajšnjim ljudstvom:

V vznožju Višarske gore leži vas Žabnice. V tej vasi so tedanji prebivalci redili ovce in jih je vaški pastir pasel po Višarski gori. Bilo je nekako leta 1360, torej že več kot pred šest sto leti, ko neko soboto zvečer ne pridejo ovce dol k hlevu. Pastir leta po planini ter išče in kliče svoje ovce, pa jih nikjer ne najde. Ves utrujen pride do vrha gore in tam najde svojo čredo.

Pa glej čudo! Vse ovčice kleče okoli nekega brinovega grma ter se ne ganejo z mesta. Kaj je neki to, si misli osupli pastir; pristopi bliže in pogleda v grm. Sredi grma je lesena podoba Matere božje z Jezusom na levi roki. Sveti strah prešine pastirja. Ponižno poklekne in vzame sveto podobo v roke. Poln veselja jo poljubi in sklene svojo srečo razodeti domačemu župniku in mu podobo izročiti. Ko vstane in se napoti proti domu jo ubere hipoma vsa čreda za njim ter ga spremlja v lepem redu do župnišča.

Ta čudna procesija je privabila ljudi, ki so se še bolj čudili, ko so slišali, kaj se je na gori zgodilo.

Župnik vzame podobo ter vpraša farane, kdo bi jo bil na goro zanesel, toda nihče ne vé tega povedati. Zapre jo v omaro.

Drugo jutro ovce ne dajo pokoja ter ne morejo dočakati, da bi se jim hlev odprl. Hitro leté zopet na goro do istega grma, pa tudi podoba Matere božje je sredi grma kakor dan poprej. To se je enako še tretjič zgodilo.

Kaj je torej treba storiti? Župnik naznani celo zadevo svojemu škofu. To je bil patriarh v Ogleju, kamor je spadala takrat Kanalska dolina v duhovskih rečeh. Tudi podobo pošlje patriarhu in prosi za svét, kaj naj ukrene. Patriarh natanko preišče celo dogodbo, potem vzame podobo v roke in ukaže poslancem:

„Pozidajte cerkev in postavite oltar ljubi Materi Mariji na istem mestu, kjer ste podobo našli!"

Še med zidanjem nove cerkve se je zgodilo več čudežev na priprošnjo Višarske Matere božje.

Toliko torej o nastanku višarske božje poti!

Leta 1929 je bilo prirejeno skupno romanje na Svete Višarje. Mi trije, to je brat in jaz ter Šimonov Vojt, ki je v zadnji vojni padel, smo se en dan poprej s kolesi peljali gor. Nazaj pa smo se peljali po Rožni dolini in smo tako precej novih krajev videli. Dvakrat sem se z bratom tudi v Gospo Sveto s kolesom peljal.

Ko smo leta 1927 potrebovali mlinske kamne, katere so izdelovali v Št. Jurju ob južni železnici (še od Celja naprej), sem z bratom tudi tja dol s kolesom šel, da sva kamne naročila. Hkrati sva tudi Slomškov rojstni dom obiskala, pa tudi Labotsko dolino sva si ogledala, saj sva se s kolesi peljala od Dravograda pa gor do Wolfsberga.

Da pa ne boste rekli, da sem se koj samo vozil in nič hodil, moram povedati, da smo od nas šli v prejšnjih letih večkrat na Uršelsko goro na božjo pot. Od nas je bilo tja 6—7 ur hodá. Eno leto sem šel tja celo dvakrat, vsega skupaj blizu desetkrat. Na Pustrico sem prvikrat tudi peš šel, ravno tako sem šel peš s teto dol k Svetemu križu pri Dravogradu, kamor je tudi bilo 4 ure hoda. Na Sveto mesto pa tudi grem rajši tu gor čez vrh Belšaka, kot pa da bi se s kolesom peljal dol na žvabeški kraj, kjer je koj pol ure hodá gor do cerkve, ker sem pač bolj sin planin kot pa nižin.

Štibarjev dom dvakrat menja posestnika

Bilo je leta 1904, ko pride nekega dne k Štibarju tujec, o katerem bi se lahko reklo, da ga ne bi bilo treba. Izvedeli smo, da je bil iz okolice Šoštanja. Pisal se je Martin Virbnik. Nagovarjal je dedeja, da bi mu posestvo prodali. Seveda res ni bilo tam gori lahko gospodariti, ko je tedaj les bil le malo vreden in tudi s posli so bile sitnosti.

Pa je hodil in hodil tisti Štajerec, jih nagovarjat, da so mu le napravili križ na papir. Ta križ je veljal kot podpis, kdor ni znal pisati. Seveda so dedej mislili pozneje, da bi to prodajno pogodbo razveljavili, pa ni šlo, ker je bil križ s postavo zaščiten in je bila pogodba veljavna. Pa niso prav naredili, ko so prodali, kakor se je pozneje videlo. Ta Štajerec ni hotel nič delati in je posestvo popolnoma zanemaril. Imel je številno družino in ena hčerka iz te družine z imenom Tilka mi je pravila, kako hudo pomanjkanje so trpeli in so morali še pozimi bolj bosi kot pa obuti hoditi. Ko pa bi njen oče roke imel tako gibčne, kot je imel jezik, bi gotovo tega ne bilo. Naj še omenim, da je ta hčerka že dolga leta pri nekem kmetu na Ponikvi.

(Dalje prihodnjič)

Ciril-Metodov kres

Kdo pogasil je
Ciril-Metodov kres
na vrhu zélenega griča?

Kdaj dogorel
je žlahtni les
z domačega gozdiča?

Dolga leta so pihali
vanj vetrovi
hudourno razbesneli,
kres razdjali,
vpihnili nam sveti plamen.

Kdaj so kresovalcev spevi
tožno onemeli.
Novi čas budi
le ranjene spomine.

Kdaj dobimo moč
za Ciril-Metoda noč
ognjeni spev
preliti vroč
na hribe in doline?

Kdaj ta vgasla iskra
domoljubja v kres
spet zagori —
kdaj spet oživi
nam speve iz davnine . . .

M. H.

Lakomnost mu je požrla dobiček

V starodavnem mestu je živel mož, ki je kupčeval s kositrno in bakreno posodo. V istem mestu je živel še drug trgovec, ki je prav tako kupčeval s tako posodo. Dogovorila sta se, da ne bosta nikoli skupaj hodila prodajat robo, temveč vedno le drug za drugim.

Eden izmed obeh pa je bil zelo lakomen. Kupoval je blago kar mogoče poceni, prodajal pa na vso moč drago.

V istem času je živela v neki ulici stara žena s svojo vnukinjo. Bili sta zelo revni.

Nekega dne je prišel eden obeh trgovcev v to ulico in zaklical:

»Prinesite stare kotle, lonce! Kupite nove, kupite nove!«

Ljudje so prihiteli in se pogajali.

Vnukinja je rekla babici: »Babica, lačna sem. Glej, imava še star bakren kotel. Prodajva ga trgovcu, pa si bova kupili hrane!«

Starka je odvrnila: »Poskusiva!« Ponudila je kotel trgovcu. Ta je nekoliko popraskal po zakajenem kotlu in videl, da je iz čistega zlata. Tega pa starki ni povedal. Pogajala sta se za ceno, a se nista mogla pogoditi. Potem je trgovec odšel, ne da bi kupil kotel.

Nekoliko kasneje je prišel za njim drugi trgovec in zaklical:

»Prinesite stare kotle, lonce! Kupite nove, kupite nove!«

Vnukinja je spet rekla: »Pojdi, ljuba babica, morda bo zdaj sreča mila!«

Vnukinja je šla. Ko je trgovec videl kotel iz čistega zlata, je vzkliknil:

»O, srečni otrok! Vse moje imetje ne zadostuje, da bi odkupil ta kotel, ker je iz čistega zlata.«

To je slišala starka in rekla: »Pred kratkim je neki drug trgovec dejal, da ni vreden niti vinarja. Daj nama le toliko, da kupiva kosilo.«

Toda pošteni trgovec ni tega storil. Dal je starki ves svoj denar in vse svoje blago, obdržal je le osem vinarjev.

Vzel je kotel in se napotil proti domu. Ko je prišel do reke, je poklical brodnika in mu dal osem vinarjev, da bi ga prepeljal čez vodo. Medtem pa se je lakomni trgovec vrnil k starki in ji rekel, naj mu še enkrat pokaže tisti stari kotel. Pripravljen je bil dati kakšno malenkost.

Starka pa mu je odgovorila: »Kotel ni več moj, nekdo drug mi je dal zanj vse svoje imetje.«

Trgovec je ves iz sebe zaklical: »Opeharjen sem, opeharjen sem!«

Tekel je k reki in vabil brodnika, naj se vrne še po njega.

Prvi trgovec pa je velel brodniku, naj nadaljuje pot.

Dospel je na breg z zlatim kotlom in odtlej v tistem kraju ni bilo več siromaka, vsem je rad pomagal.

Mlajši človek je vprašal novinarja:
„V svojem poročilu ste napisali ‚boleča praznina'. Kaj res lahko koga praznina boli?"
„Kaj vas ni še nikoli glava bolela?"

*

Psihiater pacientu:
„In kdaj ste opazili, da ste raztreseni?"
„Ko sem pokadil škatlo cigaret, pa sem šele pri zadnji opazil, da nisem nobene prižgal."

*

Gost natakarju:
„V juhi sem našel glavnik!"
„Hvala lepa, že ves dan ga iščem."

---

neposredno ne ponuja nobenih oprijemljivih argumentov za poseg.

Še to. V neki reviji sem zasledil članek o judovskem vprašanju in sem tako vse povezal s tvojim gospodarjem in tako spet razmišljal o tem ljudstvu, ki gre vnovič naproti hudim preizkušnjam. A tukaj bi rad omenil nekaj drugega, namreč to, da smo se zmeraj zelo malo zanimali za ta narod, vse, kar vemo o njem, so pravzaprav spomini iz učenja verouka, iz branja svetega pisma, ki pa je bilo povezano zgolj z verskimi resnicami, medtem ko smo zmeraj prezrli (vsaj tako se mi zdi) boj tega naroda proti uničenju, ki mu je skozinskoz grozilo. Judovsko narodno vprašanje pa bi nam moralo biti zelo blizko, posebno če pomisliš na obdobje suženjstva v Babiloniji. Škoda, da čas za to ni primeren, a zdaj bi bilo prav, ko bi bral njihove svete knjige s tega vidika, to je z vidika silne volje po obstoju in neuklonljivi trdoživosti.

Zdaj te zapuščam, ker moram v vojašnico, da me kakšen kaprol ne pošlje spat na plohe. Če po naključju najdeš pri Parovelu kakšen ljubljanski dnevnik, mi ga pošlji, prosim. Pa na pomol pojdi enkrat v mojem imenu, prav do konca, kjer je nekoč nekdo držal jadrnico na vrvi zaradi postave, ki je sedela v mraku in uporno branila svojo samoto. Tam, pred širokim morjem, se zavedi, da tisti čolnar poljublja tisti mladi ženi oči.

Z Vero sta se domenili za skupen obisk pokopališča, in čeprav se je sprva bala, da se bo od tam vrnila z zelo mračnimi občutki, je potem skoraj pozabila, da je november in Vseh mrtvih dan. Tudi zato, ker sonce ni oddajalo tiste slabokrvne svetlobe, kakršna po navadi prihaja skozi mlečna stekla ambulantnih vrat. Žarki so nevsiljivo greli in na Goldonijevem trgu so se promet in pešci gibali v ozračju, ki je bilo videti, da mu nič rezkega ne more skaliti blage, sramežljive gorkote. Na maminem in sestrinem grobu ji je bilo zaradi Verine bližine lažje, kakor če bi bila sama, premagala je tesnobo tudi s tem, da je zaupala Veri, kako ji je bilo ob nesreči težko, da nima toliko sredstev, da bi ju dala prepeljati na Kras, a da ji je bilo potem prav, da sta tukaj z njo. Saj spada njena družina v Trst in bi skozi živela tukaj, če ne bi očeta premestili. Ta občutek vrnitve h koreninam pa se je še poglobil, ko jo je Vera peljala h grobnici, nad katero sta bili k belemu marmorju pritrjeni obli porcelanasti podobi njene babice in njenega deda. Bil je to kakor žlahten tok prastare, a vendar mlade moči, ki se je naenkrat začel razširjati po žilah in nepričakovano odvzemal smrti vso grozljivost. Žal ji je samo, da ne počivata mama in Fani na barkovljanskem žegnu; na to je mislila že včeraj, ko je z Danilovo mamo obiskala grob njenih staršev, a zdaj se ji ob prostorni in s stoječimi kamni posejani planjavi še bolj toži po majhnem, obzidanem barkovljanskem prostoru, kjer je mir zbran in domač, onkraj zidu pa naklonjena bližina odprtega morja.

Tako se ji je zaradi teh miselnih združitev dan rajnkih pravzaprav spremenil in njegovo ozračje je s temi povezavami na preteklost postalo polno krepilnih spodbud; in tudi trpka zavest, da ne more obiskati očeta, s katerim bi se lahko molče in dolgo menila, se je v tem ozračju ublažila. Na tihem je bila zadovoljna, da je oče daleč, ločen od mame in Fani, tako da se lahko sama pogovarja z njim in da ima hkrati vtis, da je še živ. Da, kakor da mame v resnici ni več, ker je s smrtjo nehala biti, medtem ko je oče zmeraj pričujoč in pazljivo in s ponosom spremlja delo svoje hčerke. In če razmišlja o tem, kako mirno sprejema mamino oddaljitev, si to razlaga z njeno krotko, nepremično vdanostjo, ki je bila brez prihodnosti in je zato zdaj njen molk samo še globlji kakor za njenega življenja, oče pa je s svojim uporom še zmeraj živ, pravzaprav bolj živ kakor poprej, ker hodi z njo, svojo hčerko, in jo spremlja in bodri. Da, tega se je razločno zavedela, ko je potovala v Padovo zaradi stikov, ki naj bi jih navezali z železničarji; in takrat ji je bilo žal, da ni šla v Milan in tako v mislih pritegnila tudi očeta v svoje skrito delovanje, a Robert je na kratko odgovoril, da ne potrebuje sla za Milana, ampak za Padovo.

Doma pri Veri je prvič dobila v roke revijo, o kateri je bil govor poleti, a tistega članka o Kopru, ki ga je narekovala pred izletom z Danilom, ni bilo v nji. Odločila sta, da bo vsebina bolj pripovedna, tako je tista kronika izpadla v prid kratki noveli. In žal ji je, da ne more navezati na tipkane odstavke avgustovske podobe z Danilom, a veselje, da ima v rokah strani, ki, tako utesnjene med krepko lepenko, varujejo lepoto slovenske besede, je zanjo novo, popolnoma neznano doživetje. Zdi se ji, da črke izstopajo iz papirja, kakor da so v reliefu, in da tako vidno poudarjajo resničnost in trajnost besed, ki jih sestavljajo. In vidi, kako zvezek naskrivaj gre od hiše do hiše in kako povsod, kjer se med štirimi stenami odpre, vzklije pred bralcem dokaz, da je lepota neumrljiva, če jo brani neuklonljiva človekova volja.

Verin oče je moral nekaj sumiti o reviji, ker je odprl vrata sobe, preden je odšel z doma. Vprašal je, ali je že zlikana temna kravata, a videti je bilo, da mu ni dosti za Verin odgovor, ker je že spet pritisnil na kljuko, da bi odšel. Prej pa je rekel: „Glejte, da ne boste kaj skuhali!" Črne obrvi nad krepkim nosom so se zganile, a že isti trenutek so se duri spet zaprle. Poznala je ta njegov sunkoviti način že iz dni, ko je hodila s starko Grkinjo k njemu po maslo, a navadila se ga je; in čeprav jo je zmeraj znova presenetila njegova trdota in skoraj robatost, je vedela, da nista nevarni. Vera pa se je namrdnila in se uprla njegovi pretirani pazljivosti; nobenega dvoma ne more biti o njegovi trdni narodni zavesti, vendar jo zmeraj znova spravi v slabo voljo njegova zvestoba postavnosti. On misli, da se je treba držati zakonitosti in da se vsako nezakonito dejanje nazadnje sprevrže v škodo tistega, ki je na slabšem, ker je izpostavljen volji samodržca. Veri pa se upira takšna zavest, ki se omejuje na branje slovenskih knjig.

(Dalje prihodnjič)

Celovec

NEDELJA, 14. 7.: 7.05 Duhovni nagovor — Po vaši želji. — PONEDELJEK, 15. 7.: 13.45 Informacije — Ljudske pesmi — Iz ljudstva za ljudstvo. — TOREK, 16. 7.: 9.30 Za vsakega nekaj. — 13.45 Informacije — Šport — Otroci, poslušajte! — SREDA, 17. 7.: 13.45 Informacije — Poper in sol. — ČETRTEK, 18. 7.: 13.45 Informacije — Iz popotne torbe: V japonskem narodnem gledališču „Kabuki". — PETEK, 19. 7.: 13.45 Informacije — Komorna glasba. — SOBOTA, 20. 7.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

TV Avstrija

1. PROGRAM

NEDELJA, 14. julija: 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: „Škrateljčki" — 16.45 Za otroke od 7. leta dalje: Pustolovščina v Mavrični deželi: „Indijanska gora" — 17.10 Konj brez glave; pustolovska zgodba — 17.55 Toby in Tobias, lahko noč za najmlajše — 18.00 Veselje ob glasbi: Oton Edelmann — 18.30 Lumierjevi otroci (6) — 19.00 Koeksistenca z muslimanstvom: Kristjani v Egiptu — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Šport — 20.10 Kristjan v času — 20.15 Priznanja pustolovca Feliksa Krulla, filmska komedija — 22.00 Čas v sliki — nočna izdaja in šport.

PONEDELJEK, 15. julija: 18.00 Preskus na daljavo — 18.25 Toby in Tobias, lahko noč za najmlajše — 18.30 Raji živali — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Boney (2): „Boney in hiša zlobe" — 21.05 Televizija v preteklosti; spomini na najnovejše od včeraj — 21.50 Čas v sliki — nočna izdaja.

TOREK, 16. julija: 18.00 Kara Ben Nemsi Effendi: „Meka"; po motivih Karla Maya — 18.25 Toby in Tobias, lahko noč za najmlajše — 18.30 Rožnordeči panter (13) — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 19.20 ORF-danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Prostor za živali; s profesorjem dr. Bernhardom Grzimekom — 21.00 Vrata so se zaprla; psihološka kriminalna zgodba — 22.45 Čas v sliki — nočna izdaja.

SREDA, 17. julija: 11.00 Program za delavce: Priznanja pustolovca Feliksa Krulla — 16.30 Za otroke od 6. leta dalje: Mojster čopič — 17.10 Za otroke od 7. leta dalje: Tim in Struppi v sončnem templu — 17.50 Tičji mladiči v nevarnosti — 18.00 Najboljše iz serije: Stana Laurela in Oliverja Hardyja — 18.25 Otroški svet od A do Z, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kuhinja v televiziji — 18.55 Oddaja SPÖ — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 „Zlati pav"; mednarodno tekmovanje v narodni glasbi — 21.20 Prerezi: Alfred Payrleitner — 22.20 Čas v sliki — nočna izdaja.

ČETRTEK, 18. julija: 18.00 Kara Ben Nemsi Effendi: „Utrdba", po motivih Karla Maya — 18.25 Otroški svet od A do Z, lahko noč za najmlajše — 18.30 Športni mozaik — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF-danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Mladi zakon: Moji dnevi s Pierrom — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja.

PETEK, 19. julija: 11.00 Program za delavce: Vrata se zapro — 12.45 Klub seniorjev — 18.00 Orientacija: Problemi na deželi — 18.25 Toby in Tobias, lahko noč za najmlajše — 18.30 Zaljubljen v čarovnico — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.06 Šport — 20.15 Onedinova linija (15. nadaljevanje): Smrtno vražjeverstvo" — 21.10 Politična dokumentacija — 22.10 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.15 „Velaba kliče"; pustolovščina v Afriki.

SOBOTA, 20. julija: 16.50 Za otroke od 5. leta dalje: Pošiljka z mišjo; smešne in stvarne pripovedke — 17.15 Za družino: S kamero na delu: „Pot v podzemlje" — 18.00 Družina Patridge — 18.25 Toby in Tobias, lahko noč za najmlajše — 18.30 Kultura — posebno — 18.55 Dober večer reče v soboto zvečer Heinz Conrads — 19.20 ORF danes — 19.30 Čas v sliki — 20.06 Šport — 20.15 „Drhal Powerz" (2. nad.); petdelna serija po romanu Ernsta Penzoldta — 21.15 Šport — 21.45 Čas v sliki — nočna izdaja — 22.00 Kriminalna zgodba v soboto: „V temni noči".

2. PROGRAM

NEDELJA, 14. julija: 17.00 do 18.00 Avstrijsko prvenstvo v lahki atletiki v Gradcu — 18.00 Tedenski magazin — 18.30 Panorama — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Kultura — posebno — 20.10 Okolica — 20.15 Sosedje: Gost pri... Irskem — 22.15 Vprašanja kristjana — 22.20 Čas v sliki.

PONEDELJEK, 15. julija: 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF-danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Opolica — 20.15 Pogovor: Dr. Günther Nenning govori z Robertom Jungkom — 21.05 Galerija — 21.35 Avstrija v sliki — Čas v sliki in kultura.

TOREK, 16. julija: 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Politična dokumentacija — 21.00 Franz von Piesenham: Franz Stelzhamer 1802—1874 — 21.45 Avstrija v sliki — z Južno Tirolsko — aktualno — Čas v sliki in kultura.

SREDA, 17. julija: 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Poljubi me, butec; ameriška šaloigra — 22.15 Avstrija v sliki in Čas v sliki in kultura.

ČETRTEK, 18. julija: 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Dalje, dalje — 21.45 Avstrija v sliki — 22.05 Čas v sliki in kultura — 22.35 Športni mozaik.

PETEK, 19. julija: 19.30 Čas v sliki in kultura — 20.00 Spotoma ob konec tedna — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Film v originalu La vie Conjugale — Jean-MARC — 22.10 Avstrija v sliki — 22.30 Čas v sliki in kultura.

SOBOTA, 20. julija: 16.55 Ob svidenju: „Žena mojih sanj", revijski film o plesalki — 18.30 Mini-Max: „Golf z izravnavo prednosti" — 18.55 Glasbena poročila — nato Klub glasbenikov (3. nadaljevanje) — 19.30 Čas v sliki — 20.00 ORF danes — 20.06 Znanstvena poročila — 20.09 Okolica — 20.15 Kako sem dobil vojno; grozljiva filmska groteska — 22.00 Čas v sliki.

TV Ljubljana

NEDELJA, 14. 7.: 9.20 W. S. Reymont: Kmetje — 10.15 Kmetijska oddaja — 11.00 Mozaik — 11.05 Otroška matineja — 12.00 Poročila — Nedeljsko popoldne — 17.15 Propagandni telopi — 17.20 Poročila — 17.25 Državno prvenstvo v atletiki — 19.00 Portorico: Svetovno prvenstvo v košarki — 20.30 Risanka in cikcak — 21.10 Tedenski zunanjepolitični komentar — 21.15 3-2-1 — 21.20 V gosteh pri Nušiču — 22.10 TVD — 22.25 Športni pregled.

PONEDELJEK, 15. 7.: 16.45 Madžarski TV Pregled — 18.10 Obzornik — 18.25 Skozi neznano delto — 18.55 Mozaik — 19.00 Mladi za mlade — 19.30 Organizacijska dela — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.30 Sodobna oprema — 20.40 Halka — 22.35 TV dnevnik.

TOREK, 16. 7.: 16.45 Madžarski TVD — 17.55 Obzornik — 18.10 Pisani svet — 18.55 Mozaik — 19.00 Cesta in mi — 19.20 Duet — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.35 Abidov primer — 21.05 W. S. Reymont: Kmetje — 21.55 TV dnevnik.

SREDA, 17. 7.: 16.45 Madžarski TVD — 18.10 Obzornik — 18.25 Družina Smola — 18.55 Mozaik — 19.00 Glasbene minute — 19.20 Kam greste — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 3-2-1 — 20.35 Sinovi in ljubimci — 22.15 TV dnevnik.

ČETRTEK, 18. 7.: 16.45 Madžarski TVD — 18.00 Obzornik — 18.15 Glasbena oddaja — 18.35 Svet v vojni — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Kam in kako na oddih — 20.40 J. Mach: Mavrcia — 21.20 Četrtkovi razgledi — 21.50 Glasbeni nokturno — 22.10 TV dnevnik.

PETEK, 19. 7.: 16.00 Atletsko tekmovanje za Skokov memorial — 18.10 Obzornik — 18.25 Otroški spored — 18.50 Mozaik — 18.55 Jugoslovanska folklora — 19.25 TV kažipot — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 20.25 Tedenski gospodarski komentar — 20.30 3-2-1 — 20.40 Goodbay Charlie — 22.35 TV dnevnik.

SOBOTA, 20. 7.: 17.30 Narodna glasba — 18.00 Obzornik — 18.15 Legenda o divjem lovcu — 19.10 Mozaik — 19.15 Kaj počnemo ob nedeljah — 19.45 Barvna risanka — 19.50 Cikcak — 20.00 TV dnevnik — 2.25 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.30 3-2-1 — 20.40 Zabavno glasbena oddaja — 21.30 Barvna propagandna oddaja — 21.35 Colombo — 22.25 TV dnevnik.

Dom v Tinjah prireja

potovanje na Poljsko

od nedelje, 22. septembra, do sobote, 28. septembra 1974

Pot bo vodila preko Prage v Krakov, Čenstohovo in Auschwitz.

Cena: približno 1800.— šil.

Točno ceno bomo mogli sporočiti šele, ko bomo dobili vse potrebne informacije s Poljske.

Prijave sprejema: Dom v Tinjah, 9121, Tel. 0 42 32 - 43 6 06, do 30. julija 1974.

Točnejši razpis bo prijavljenim doposlan.

Romanje na Sv. Višarje

v soboto, 20. julija 1974

Vodja: g. Anton Cvetko in g. rektor Jože Kopeinig

Vozi: avtopodjetje Sienčnik
Romanje je za:

- velikovško okolico
- pliberško okolico

Prijave sprejema: Dušnopastirski urad do 10. julija 1974.

Število je omejeno, zato se čimprej prijavite! Prijavljeni dobijo po pošti nadaljne informacije in položnico za vplačilo celotne cene: šil. 140.— (za vožnjo, vzpenjačo na Višarje in skupinsko sliko).

Romanje v Rim v svetem letu

od ponedeljka, 30. septembra, do nedelje, 6. oktobra 1974

Cilji med potjo:
Benetke — Ravenna — Assisi — Rim — Orvieto — Firence — Padova.

Cena: šil. 1800.—

Vozi: avtopodjetje Sienčnik

Prijave sprejema Dušnopastirski urad do 30. avgusta 1974. Prijava je šele veljavna s predplačilom šil. 800.—

Število je omejeno — zato se čimprej prijavite! Prijavljeni dobijo točnejši opis proge in natančni **svetoletni program** v Rimu!

Po njih dejanjih jih boste spoznali!

(Nadaljevanje s 1. strani)

no pismo, „črn". Ampak že pri naslednjem vprašanju v zadevi biroja pri deželni vladi, ki naj bi ga vodil dr. Pavel Apovnik, se mu je začelo vrteti. Verjetno je tudi on — kakor stari rimski cesarji — začel šteti leta šele od 19. aprila 1974 naprej. Ne spomni se namreč nobene želje koroških slovenskih organizacij v tej zadevi. Pa naj vpraša, če mu je njegov predhodnik Sima preveč sumljiv, direktorja deželnih uradov dr. Hauerja, ki mu bo znal dovolj razumljivo razložiti, kakšne so ne samo želje, marveč zahteve koroških Slovencev glede biroja.

Pa tudi nekaj dobrega nam je storil Wagner s svojimi odgovori: prvič je priznal najvišji politik v deželi, da je popolnoma isto v naši koroški deželi, baviti se s politiko in biti Slovenec. Beseda je bila sicer rabljena že v drugem časopisu in v drugem smislu. Ampak to, kar se dogaja na Koroškem in dejstvo, da se pri nas istoveti narodnostna pripadnost s političnim prepričanjem, pač v tem smislu, da nekdo, ki ima drugo politično prepričanje = narodnostno pripadnost, kot vladajoča večina, ne sme priti do boljšega kruha, je tipičen izraz herrenvolkovske mentalitete.

O nazadnje navedenem slučaju nastavitve dr. Grilca bomo v našem listu še večkrat spregovorili. Za danes in za konec razmišljanja bo zadostovalo, če povemo, da je dr. Muri zaprosil šele dolgo po dr. Grilcu za službo. Wagnerjev odgovor pa je res tako naiven, da bi človek mislil, da on naenkrat odloča po horoskopu, ali je v deželi pomanjkanje juristov ali pa ne. Dejstvo je, da so bili pred Grilčevo prošnjo in po njej sprejeti v deželno službo juristi, toda — z izjemo Apovnika — samo Nemci.

Wagner se v zadeve zaščite koroških Slovencev noče več vtikavati kakor pravi, ker je to zvezna zadeva; do sedaj se je ravnal po teh načelih, v kolikor gre za ukrepe v prid Slovencev. Kadar pa gre za ukrepe, ki so naperjeni proti življenjskim interesom Slovencev (glej zgoraj), se Wagner rad vtikava, rad se vrhu tega celo vmešava v zvezne zadeve (glej Wagnerjeva izjava v zadevi Apovnik-Baumann)! W.

Oglašujte v našem listu!

RUTAR-CENTER

- ugodno dobavi
- in hitro na dom dostavi

RUTAR CENTER, A-9141 Dobrla vas — Eberndorf, telefon 0 42 36 - 381

SMRT VZHODNONEMŠKEGA EVANGELSKEGA ŠKOFA

V Vzhodni Nemčiji je umrl evangelski škof Friedrich Wilhelm Krummacher v starosti 73 let. Rajni se je dolgo prizadeval, da bi prišlo do sporazuma med evangelsko Cerkvijo in novo državno upravo. Po dolgem vztrajanju je v tem pogledu uspel še v času Ulbrichta, okrog leta 1965. Osem let je bil Krummacher predsednik konference evangelskih škofov; od leta 1961 do 1969 je bil član sveta evangelske Cerkve Nemčije.

ZBOROVANJE ZAHODNOEVROPSKE UNIJE V PARIZU

V Zahodnoevropski uniji je včlanjenih sedem zahodnoevropskih držav, in sicer vseh šest članic Evropske gospodarske skupnosti pa tudi Velika Britanija, ki je stopila v skupnost pozneje. V uniji se zbirajo parlamentarci, in sicer dvakrat na leto. Zdaj so razpravljali o evropski varnosti in obrambi, pa tudi o evropskem parlamentu in o evropskem svetu.

ANGOLSKI NACIONALISTI SO PRIPRAVLJENI POLOŽITI OROŽJE

Neki belgijski list poroča, da so vodje glavnega gibanja za osvoboditev Angole MPLA pripravljeni odložiti orožje ter delovati kot politična organizacija. Poveljstvo portugalske vojske v Angoli poroča, da so se v tem smislu že začeli pogovori. MPLA je doslej vodilo gverilsko vojno proti Portugalcem. Pri vsem tem so v Lizboni sprejeli to vest z veliko rezervo. Vodstvo portugalske komunistične stranke trdi v svoji objavi, da je portugalsko delavstvo v socialnem pogledu na najnižji ravni v zahodni Evropi. Kljub temu priporoča delavcem, naj stavkajo samo v primerih, ko ni mogoče doseči uspeha z drugimi sredstvi.

Naš tednik izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik", Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uprave 82-6-69. — Telefon uredništva in oglasnega oddelka 84-3-58. Naročnina znaša: mesečno 10.— šil., letno 100.— šil. Za Italijo 3400.— lir, za Nemčijo 24,— DM, za Francijo 30.— ffr., za Belgijo 300.— bfr., za Švico 25.— šfr., za Anglijo 3.— f. sterl., za Jugoslavijo 100.— N. din, za USA in ostale države 7.— dolarjev na leto. — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.